

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фундаментальної та мовної підготовки

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
**«ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИШАХ»**
15 грудня 2022 року

Харків

2022

УДК 811.111

Організаційний комітет:

КОТВИЦЬКА Алла Анатоліївна, *ректор Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор.*

ВЛАДИМИРОВА Інна Миколаївна, *проректор з науково-педагогічної роботи, доктор фармацевтичних наук, професор.*

КОВАЛЕНКО Зоя Іванівна, *завідувач кафедри фундаментальної та мовної підготовки НФаУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент.*

ЛИСЕНКО Наталя Олександрівна, *доцент кафедри фундаментальної та мовної підготовки НФаУ, кандидат філологічних наук.*

КОЛЯДА Ірина Валеріївна, *старший кафедри фундаментальної та мовної підготовки НФаУ.*

САВІНА Вікторія Вікторівна, *викладач кафедри фундаментальної та мовної підготовки НФаУ.*

Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Застосування інноваційних технологій та методів навчання при викладанні мовних дисциплін у вишах». Харків : Національний фармацевтичний університет. 2022. 71 с.

До збірника увійшли тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Застосування інноваційних технологій та методів навчання при викладанні мовних дисциплін у вишах» (15 грудня 2022 р.). Розраховано на наукових працівників, викладачів, учителів, аспірантів філологічних та педагогічних спеціальностей.

Тези доповідей відтворені з авторських оригіналів. За достовірність представлених матеріалів, дотримання авторського права, точність цитування, граматичні та стилістичні помилки відповідальність несуть автори.

ЗМІСТ

1.	Берестова А. А., Коваленко З. І., Лисенко Н. О. Елементи геймінгу при дистанційному викладанні освітньої компоненти «Українська мова як іноземна».....	4
2.	Брік Н. В. Опанування військової лексики українського інфопростору.....	8
3.	Дуюн О. А. Гейміфікація як інструмент сучасного психолога.....	10
4.	Efremov Sergey. Communicative approach in english learning.....	12
5.	Karasova Olena. Mentoring and activation of students independent cognitive activity.....	16
6.	Kolyada Iryna, Chernyshenko Olga. Presentation method as a way of motivation to study a foreign language by freshmen.....	18
7.	Кругова Ю. П. Досвід викладання української мови як іноземної.....	22
8.	Кулакова О. М., Савченко А. О. Стемний аналіз сутності дистанційної освіти.....	24
9.	Lytvynenko Olha. Forming professional communicative skills in English.....	27
10.	Навчук Г. В. Навчально-методичне забезпечення мовної підготовки англomовних студентів в аспекті сьогодення.....	30
11.	Омельковець Р. С. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів спеціальностей «Медицина» та «Фармація» Під час вивчення освітнього компонента «Українська мова за професійним спрямуванням»	32
12.	Остапчук В. В. Камені спотикання при дистанційному навчанні.....	36
13.	Рижченко О. С. Іншомовна освіта майбутнього рятувальника.....	40
14.	Романова О. О. Удосконалення методики проведення практичних занять з іноземної мови професійного спілкування з курсантами академії.....	42
15.	Савіна В.В. Шляхи інтенсифікації навчання латинській мові студентів фармацевтичного факультету заочної форми навчання в НФаУ.....	47
16.	Сагайдак-Нікітюк Р. В., Ярних Т. Г., Буряк М. В. Ситуаційний метод як елемент вивчення освітньої компоненти «Методологія та методи наукового аналізу».....	49
17.	Хіріна Г. О., Савченко А. О. Дистанційна освіта в умовах війни: нові можливості та перспективи.....	51
18.	Чернишенко О. О., Коляда І. В. Викладання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» у вищих навчальних закладах.....	55
19.	Шутак Л. Б. Практика «вільної комунікації» на заняттях з української мови як іноземної	57
20.	Яручик В. П. Особливості перекладу фразеологізмів з польської мови на українську.....	60
21.	Тарасюк Т. М. Застосування платформи Moodle у викладанні освітніх компонент «Професійна майстерність викладача-філолога» та «Професійна майстерність учителя-словесника».....	64

Берестова Алла Анатоліївна,

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри фундаментальної та мовної підготовки,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

Коваленко Зоя Іванівна,

*кандидат фармацевтичних наук, доцент,
завідувач кафедри фундаментальної та мовної підготовки,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

Лисенко Наталя Олександрівна,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальної та мовної підготовки,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

ЕЛЕМЕНТИ ГЕЙМІНГУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»

У час повномасштабної війни перед педагогічною спільнотою України стоїть нелегке завдання забезпечити безперервний навчальний процес для всіх здобувачів вищої освіти, не зважаючи на їх фактичне місце перебування. Оскільки надання освітніх послуг саме іноземним студентам завжди було прибутковою статтею для українських ЗВО, слід зробити все можливе для утримання цього контингенту. Сподіваємося, що багаторічний досвід застосування елементів геймінгу при дистанційному викладанні дисципліни «Українська мова як іноземна» стане в нагоді колегам-мовникам.

На сьогодні ми працюємо з платформою MOODLE останнього покоління. Усі студенти мають вільний цілодобовий доступ до дистанційного ресурсу, навчання здійснюється як в синхронному (наприклад, тестування під час практичних занять), так і в асинхронному (самостійна робота студента) форматі.

Для урізноманітнення завдань курсу ми використовуємо лінгвістичні ігри, розроблені на платформі «LearningApps.org» – онлайн-сервісі, який

дозволяє створювати інтерактивні вправи. Він є конструктором для розроблення, зберігання інтерактивних завдань, за допомогою яких студенти можуть перевірити й закріпити власні знання в ігровій формі. Перш ніж почати роботу з цим сервісом, викладачеві треба зареєструватися, потім ознайомитися з наявною галереєю (базою) вправ, колекцією шаблонів, запропонованих на сайті. Інтерфейс програми містить такі режими, як «Перегляд вправ» та «Створення вправ». Із запропонованого списку шаблонів можна обрати той, що зацікавив, і на його базі створити власну вправу з відповідним лексичним наповненням. Після чого приєднати розроблені матеріали як *SCORM-пакет* до курсу. Найчастіше ми застосовуємо гру «Повний бокс», у якій треба розсортувати лексеми (граматичні явища) на два типи. Наприклад, ідентифікувати частини мови, визначити відмінки певної частини мови чи закінчення слів:

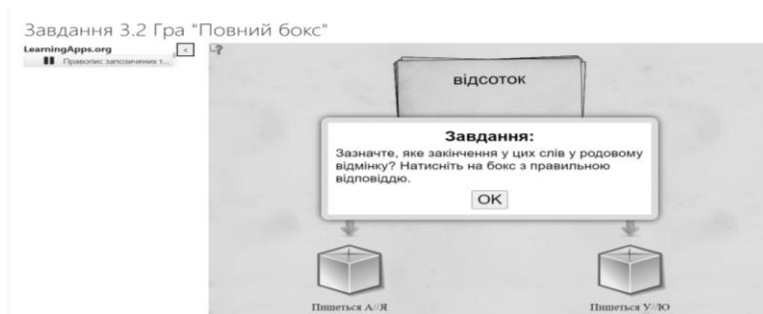

Рис. 2. Лінгвістична гра «Повний бокс»

Також активізувати роботу студентів можна за допомогою використання різних кросвордів. Зокрема таких, у яких треба за описом вгадати певне слово:

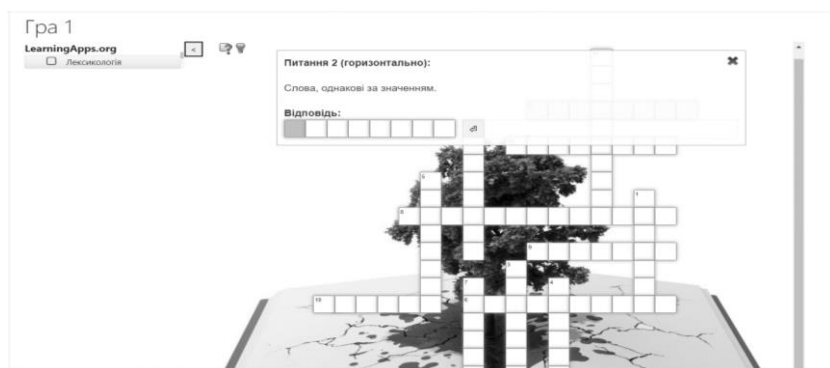

Рис. 3. Лінгвістичний кросворд

На сьогодні в освітній практиці все більшої популярності набуває скрайбінг – процес візуалізації навчальної інформації за допомогою малюнків.

На нашу думку, однією з найкращих і найпростіших програм для створення статичного скрайбінгу, покликаною навчити систематизувати інформацію та створювати конспекти на мові навчання, є XMind.

Ця програма використовується для складання так званих інтелект-карт (mind maps). Вони допомагають організувати інформацію в наочному асоціативному вигляді. Кожен елемент карти презентує думку або ідею, пов'язану з іншими за допомогою ієрархічних зв'язків. XMind дозволяє організовувати карти ідей у логічному, деревоподібному й інших варіантах. Зовнішній вигляд елементів карти налаштовується: можна встановлювати колір тла, параметри шрифту, додавати текстові нотатки та файли, таблиці, маркери, гіперпосилання, анотації та пов'язувати одні ідеї з іншими:

Рис. 4. XMind-карта «Частини мови»

За допомогою технології відеоскрайбінгу створюється візуальний ряд, а потім додається звук. Саме цей тип скрайбінгу вважаємо найбільш корисним при вивченні іноземної мови. Існує кілька умовно безкоштовних програм (мають обмежений у функціях безоплатний варіант, який зазвичай має додаткові обмеження в часі користування). Ми обирали між SparkolPro, Plotagon, Pow Toon та GoAnimate.

GoAnimate – одна з найкращих онлайн-програм для створення анімаційних роликів та презентацій. Можна обрати безкоштовну версію з

дещо обмеженими можливостями. Тут є безліч різноманітних шаблонів практично на будь-яку тематику. Анімовані зображення можна редагувати: обертати, змінювати вихідний розмір, а також видаляти зайві елементи малюнка.

Вербальне озвучування відбувається за допомогою завантажених звукових файлів (або комп'ютерного озвучування написаного тексту), репліки героїв можна передати у вигляді «білих хмарок», прямокутників тощо, у яких розміщується текст. Одним із творчих завдань у наших дистанційних курсах на просунутому етапі є створення анімованих діалогів з обов'язковим записом власного голосу. У такий спосіб можна помітити огріхи вимови у студентів і вчасно виправити їх. До того ж лексика візуалізованих діалогів сприймається й запам'ятовується краще. Наприклад:

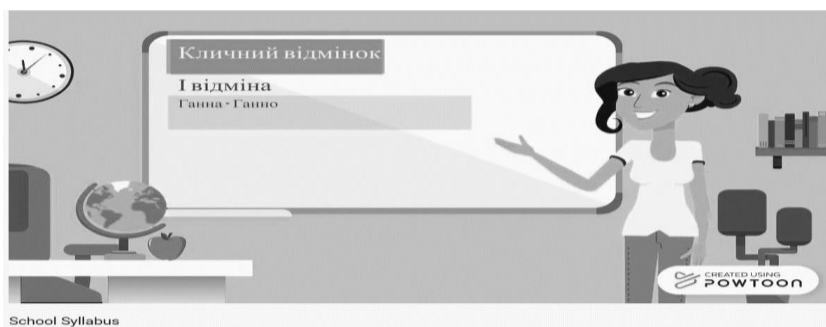

Рис. 5. Скрайбінг «Закінчення кличного відмінка»

Орієнтуючись на виклики сьогодення, ґрунтуючись на сучасних інформаційних технологіях, дистанційне навчання надає широкі можливості для залучення студентів до навчального процесу, зокрема – оперативної передачі різного роду інформації на будь-якій відстані, організації спільних проєктів, оперативного зворотного зв'язку, доступу до різних джерел інформації, здійснення контролю. Саме створення методично обґрунтованих, інформаційно цікавих, візуально приємних дистанційних курсів надає можливість в умовах війни не «втратити» жодного іноземного студента. Застосування таких ігрових компонентів, як «LearningApps.org», комп'ютерного скрайбінгу (інтелект-карт, створених за допомогою програми XMind, та відеоскрайбінгу, відзнятому в програмі Powtoon), покликані

мотивувати іноземців до вивчення української мови, полегшити сприйняття нового матеріалу, сприяти адекватній самостійній роботі в асинхронному форматі.

Брік Наталія Вікторівна,

*викладач кафедри фундаментальної та мовної підготовки,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

ОПАНУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОПРОСТОРУ

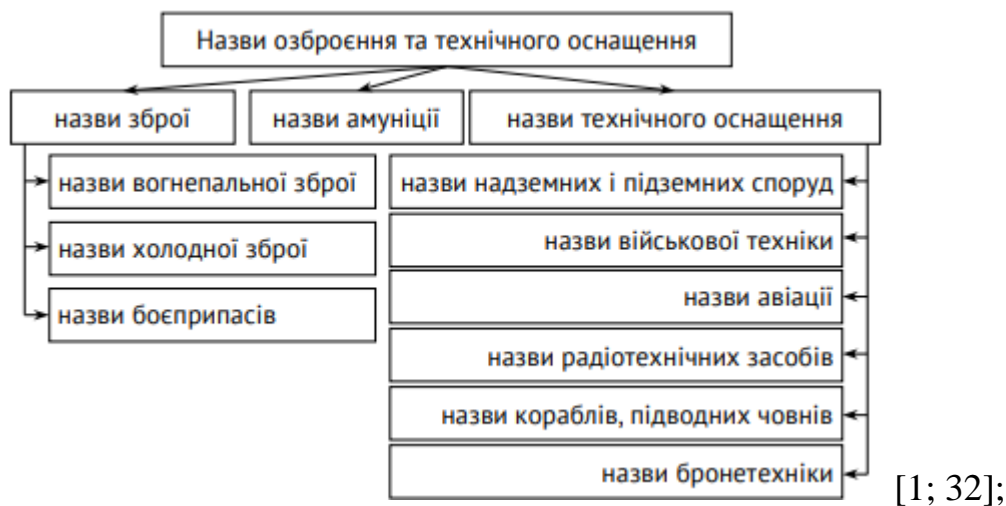
Після початку російсько-української війни в 2014 році у літературі та засобах масової інформації почали часто з'являтися слова пов'язані з військовою тематикою. З початком повномасштабного вторгнення ми кожного дня чуємо цю спеціальну лексику, яка стала невід'ємною частиною повсякдення українців, особливо тих, хто знаходиться на територіях, які мало не щодня потерпають від агресії окупантів.

Дослідженням цього питання вже займалися різні науковці: С. Гриценко, О. Красюк, І. Литовченко, В. Зеленський, Л. Мурашко, О. Гулик, Л. Туровська, П. Ткачук, Я. Яремко, Н. Яценко, С. Власенко, О. Дробан та інші.

Військова лексика – це сукупність моногалузевих і полігалузевих спеціальних найменувань, що відповідають поняттям і реаліям військової сфери й утворюють відповідну фахову підсистему [2, с. 17].

Для більшої зручності можна поділити ці слова на групи за певними ознаками:

- 1) період виникнення;
- 2) вид озброєння та технічного оснащення:

3) спосіб утворення: чергування префікса (керована ракета – некерована ракета, від основи грецького походження (гетерогенне ракетне паливо), від слів іншомовного походження (траншея – фр. *tranchée*) тощо.

Є слова, які більшості з нас були знайомі раніше, а є й такі, що увійшли до вжитку порівняно нещодавно. Для зручності розгляду цього питання потрібно звернути увагу на різноманітні групи слів, що відносяться до військової лексики та принципи, за якими був проведений розподіл.

Раніше така лексика була дещо замкненою, але сьогодні вона постійно поповнюється. На це можуть впливати три фактори: розвиток науки та техніки, історико-політичні зміни й соціально-комунікативний аспект.

Через заборону та обмеження використання української мови за часів СРСР і закритий характер цього утворення, процес виникнення нових військових термінів був призупинений. На початку 90-х років, після здобуття Україною незалежності, вихід на міжнародну арену, як окремого суб'єкта міжнародного права, його було відновлено. Активізації розвитку сприяла співпраця України з іншими державами, проведення спільних навчань, обмін досвідом.

Військова лексика знаходиться десь посередині між офіційно-діловим та науково-технічним стилем. Широкого вжитку також набув військовий сленг («лимонка» – граната, «сушка» – авіаційні винищувачі (Су-27, Су-30, Су-57), «арта» – артилерія тощо).

Військова лексика постійно поповнюється новими словами, які входять до вжитку завдяки розповсюдженню в засобах масової інформації.

Література

1. Литовченко І. Динамічні процеси у військовій лексиці української мови (назви зброї, амуніції, споруд): монографія / Ірина Литовченко; за ред. проф. Ж. В. Колоїз. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2016. 206 с.

2. Яценко Н. О. Формування назв військового одягу в українській мові : [монографія] / Ніна Олександрівна Яценко. К.: ВД Дмитра Бураго, 2009. 179 с.

Дуюн Оксана Анатоліївна,

практичний психолог,

КЗ «Харківська спеціальна школа №2» ХОР, м. Харків

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОГО ПСИХОЛОГА

Ситуація в Україні, яка зумовлена воєнною агресією, кидає виклик практичним психологам та змушує їх шукати нові шляхи надання психологічної допомоги постраждалим дітям.

Завдання, що постають перед практичними психологами, включають не тільки надання психологічної допомоги, а й стимулювання інтересу до навчання та отримання нових знань, незважаючи на обставини, в яких опинилися діти.

Сьогодні арсенал практичного психолога налічує велику кількість методик діагностики стану постраждалої дитини та застосовуваних ним інструментів, одним з яких є гейміфікації.

Під гейміфікацією розуміють застосування ігрових методик у неігрових ситуаціях, тобто додавання елементів гри в процеси надання психологічної допомоги в питаннях, пов'язаних з побутовими проблемами, освітою тощо. Така концепція передбачає використання ігрового підходу для виконання дій,

які пов'язані не з розвагами та іграми, а з низкою проблем, з якими зіштовхнулися діти. Головним завданням гейміфікації є формування у дитини умовного рефлексу.

До функцій гейміфікації доцільно віднести:

- соціокультурну функцію – ознайомлення з культурою, звичаями, правилами поведінки та правилами етикету і навчання взаємодіяти з іншими людьми;

- функцію комунікації, яка передбачає можливість навчити дитину розуміти та приймати особливості інших осіб, бути толерантними, шукати вихід із конфліктної ситуації, не вдаючись до агресивності та насильства;

- функцію самореалізації, що проявляється в реалізації себе як особистості;

- терапевтичну функцію, спрямовану на подолання різних труднощів, що виникають у дитини в поведінці, спілкуванні з оточуючими, навчанні тощо;

- функцію психологічної корекції;

- розважальну функцію, пов'язану зі створенням сприятливої атмосфери, спокою та радості як захисних механізмів, здобуття впевненості у собі та отримання задоволення від розкриття власного потенціалу.

Ігровий сюжет задає логіку ігрових дій. Елементи сюжету задані метою психологічного сеансу: допомогти, розвинути та зберегти в певних соціальних умовах індивідуума або малу групу.

Ігрові правила є основою ігрових дій, визначають результативність гри, регулюють процес досягнення ігрової мети та взаємодії між учасниками гри. Кожне правило гри має певне науково-психологічне теоретичне та/або емпіричне обґрунтування і тому робить гру реалістичною з точки зору її відповідності психології реальній життєвій ситуації, в якій опинилася дитина.

Ігрові дії – дії, що здійснюються гравцем відповідно до правил гри та спрямовані на досягнення ігрової мети та отримання відповідного ігрового

результату. Ігровий результат є, насамперед, досягненням мети психологічної допомоги.

Використання гейміфікації базується на низці принципів, а саме:

- відсутність матеріальних результатів як винагороди;
- добровільність, дитина у будь-який момент може припинити гру та повернутися до звичайної взаємодії з реальністю;
- зв'язок з реальністю в ігровій формі;
- безпека – помилки не нашкодять;
- корисність та простота;
- діалог;
- статусність;
- чітка мотивація (на кожному етапі повинна бути чітка мета).

Перевагами гейміфікації в психології дітей є підвищення самооцінки та полегшення вирішення складних життєвих ситуацій.

Efremov Sergey,

Candidate of Pedagogical Sciences,

*teacher of the Fundamental and Language Training Department of
the National University of Pharmacy, Kharkiv*

COMMUNICATIVE APPROACH IN ENGLISH LEARNING

Communication is an active process. This activity is associated with mental activity and communicative behavior. Communicative activity has another characteristic — motivation. A person, as a rule, communicates because he has an internal reason for this, a motive. Purposefulness is another important characteristic of communicative activity. Any statement pursues a purpose. The person who expresses himself in the process of communication always wants to achieve a certain goal: to convince himself or to convince the interlocutor. The connection with personality is also obvious. Communication is largely determined

by all components of the personality. Personality is always individual, characterized by a unique combination of traits, manifested in abilities, character, intelligence, feelings, mental processes, needs, ideals, and interests. An important characteristic of communication is situation. A communicatively oriented approach seeks to reproduce all characteristics of the communication process in educational activities at a foreign language lesson. This means that a such training is adequate to the process of real communication.

Communicative language teaching or Communicative approach is an interactive method of the study of foreign languages, the purpose of which is to master the skills of spoken language and its perception by ear. In contrast to traditional methods that give preference to grammatical competence, the communicative approach is aimed at the formation of communicative competence, therefore communication is both the ultimate goal of language learning and a means of achieving it.

The communicative method of learning English is aimed at the possibility of communication. The communicative method of learning English exists, first of all, when a person who has a standard set of grammatical constructions and a vocabulary of 600-1000 words can easily find a common language in a foreign country. The main goal of this technique is to teach the student to first speak fluently in English, and then to think in it. It is also important that there are no mechanical exercises: their place is taken by game situations, work with a partner, tasks to find errors, comparisons that connect not only memory, but also logic, the ability to think analytically and figuratively. This whole complex of techniques helps to create an English-speaking environment in which students must "function": read, communicate, participate in role-playing games, express their opinions, draw conclusions in English. [1, c.50]

The organization of effective speech activity at the lesson is facilitated by the communicative approach in education, which implies the need to build the educational process as a model of communication. The essence of this approach is

rules, words and expressions are not learned through special exercises, but are learned in the process of communicative activity. Here, the speed of speech develops and speech patterns and structures are practiced. For example, in order to practice the use of modal verbs, students are offered to solve problems, conduct an instruction, learn the rules of using some device. [2, c.112-114]. The process of learning modal verbs will be interesting and useful if students are given the task of writing rules using verbs: must, should, ought to, are allowed to, can, have to, mustn't, etc. Paraphrasing also helps to learn language patterns and structures. Of course, for the successful completion of any task, the teacher must set specific tasks and give a sample or execution algorithm. [3, c. 145-146].

In more general terms, we can talk about communicative language learning as something that recognizes learning as communicative competence as its primary goal. Such language teaching differs from more traditional approaches, which emphasize the study of structural competence in foreign language learning. [4, c.10].

D.H. Himes defined communicative competence as the most general term for determining the capabilities of a person. He claims that competence depends on knowledge of the language and the ability to use it depending on the situation. There are several sectors of communicative competence: 1) competence as grammaticality; 2) competence as appropriateness of contexts; 3) competence as acceptable use; 4) competence as performance.

Communicative approach is a set of techniques designed to teach effective communication in a specific language environment and develops language skills from speaking and writing to reading and listening. [5, c. 270].

Grammar is learned by a student in the profession of language communication: the student first memorizes words, expressions, language formulas and only then begins to understand what they represent in a grammatical sense.

The goal is to teach the student to speak English not only fluently but also correctly.

The main features of the communicative method: 1. English speaking. It prevents the emergence of a free barrier. 2. Competent and fluent speech. It prevents from not making mistakes. The educational process is divided into involvement, study, activation. Involvement includes an exciting discussion. It offers to discuss the plot image. Study offers grammatical rules, unfamiliar words and expressions which are explained to the student. Activation - the student carries out exercises on knowledge of words and grammar or continues the conversation with the teacher.[6.]

The most important difference between the communicative approach in education and the usual classes in English is the absence of lectures, as well as the absence of memorizing standard dialogues and phrases. These are opportunities for all participants in the discussion to learn how to develop the dialogue in different ways, to be able to paraphrase what they cannot explain due to their underdeveloped vocabulary.

References

1. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов». 24 березня 2015 року. Київ. – 2015. – 100 с.
2. Сафонова В.В. Культуроведение в системе современного языкового образования / В.В. Сафонова // Иностранный язык в школе. – 2001. – №3. – С. 112–113.
3. Гальскова Н.Д. Межкультурное обучение: проблема целей и содержания обучения иностранным языкам / Н.Д. Гальскова // Иностранный язык в школе. – 2004. – № 1. – С. 145–146

4. Johnson K., Morrow K. Communication in the Classroom. – Longman Group, 1992. – 140 p.

5. Hymes D. On communicative competence. Sociolinguistics. Harmondsworth : Penguin. – 1972. – p. 269–293.

Karasova Olena,

Candidate of Pedagogical Sciences,

*Associate Professor of the Fundamental and Language Training Department of
the National University of Pharmacy, Kharkiv*

MENTORING AND ACTIVATION OF STUDENTS INDEPENDENT COGNITIVE ACTIVITY

Introduction. The issue of quality of education always occupies the first link in the system of higher education. The organization of the educational process by means of the mentoring allows to develop skills of the cognitive activity of students and to form educational competencies during studying of the educational component in the conditions of optimization of the educational process of the present. Mentoring promotes the development of not only cognitive activity, but also critical thinking about independent work and scientific research of students

Keywords: mentoring, independent students' activity, activation, educational process, competencies.

The purpose of the article is to analyze and reveal possibilities of using of the mentoring in the educational process. Methods of the research. The study uses methods of analysis, generalization of information. The results of studies. The analysis of materials on the subject of the study has shown that introduction of the mentoring into the system of training for organization of independent cognitive activity of students involves interaction of the teacher and the student on the basis of interaction and respect to each other. The mentor with

the help of criticism and analysis of independent research and student work acts as a provider of the necessary information to spread professional skills and skills of students. The organization of independent cognitive activity of students provides competence of the mentor, namely: Use in the educational process of the ability to conduct classes at a high level, using scientific and modern methodical knowledge, ability to use scientifically justified statements.

According to the materials on the subject of research [1, 2, 3], the organization of independent cognitive activity of students is influenced by such features and properties of the mentor as timing and planning, work in the team, activation of motivation to study, development of self-awareness, revealing of shortcomings and advantages of independent work of students, critical thinking, enthusiasm, expertise.

It should be noted that the analysis of materials [3, 4, 5] gives grounds to draw a conclusion that the key to success of independent cognitive activity of students is not only focusing on the topic and purpose, which is topical for the student environment, but also on adaptation of the content of educational program to the needs of modern student with definition of time distribution; analysis of the results of students' studies with certain conclusions regarding optimization of conditions of success in the initial process

Conclusion. Thus, mentoring contributes to the intensification of independent work of students, self-development, influences the formation of development not only of educational competence of students, but also on the development of professional competence of the teacher, improves the quality of higher education.

References

1. Briggs-Mayers I. (2014) *Kniga MBTI. Opredelenie tipov. U kazhdogo svoy dar.* [MBTI book. Definition of types. Everyone has their own gift]. Piter, Karera Press. 294 s.
2. Ivanytska O.S. (2018) ERAZMUS + Koordynator yak tiutor ta mentor v umovakh zrostannia akademichnoi mobilnosti u ZVO Ukrainy. [ERASMUS +

Coordinator as a tutor and mentor in the context of growing academic mobility in the Free Economic Zone of Ukraine] Journal «ScienceRise: Pedagogical Education» №5 (25). S. 14-18.

3. Jovanova-Mitkovska S. (2017) Mentoring and integrated methodical practice URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149219696.pdf> (data zvernennia: 21.07.2021)

4. Overholt D. (2001) Adults mentoring adolescents: a conceptual and practical clarification: A thesis submitted in conformity with the requirements for the degree of Doctor of Education. Department of Theory and Policy Studies Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto. 289 p.

5. Vorozhbit-Horbatiuk V.V. (2020) Parytetnist yak pryntsyyp orhanizatsii osvithnoho seredovyshcha v novii ukrainskii shkoli. [Parity as a principle of organization of the educational environment in the new Ukrainian school] Korszerű műszerek és algoritmusai tapasztalati és elméleti tudományos kutatási: tudományos művek gyűjteménye a nemzetközi tudományos-gyakorlati konferencia anyagaival. Budapest, Magyarország: Európean Scientific Platforme. S. 35-35.

Kolyada Iryna,

*teacher of the Fundamental and Language Training Department of
the National University of Pharmacy, Kharkiv*

Chernyshenko Olga,

*Candidate of Pedagogical Sciences,
teacher of the Fundamental and Language Training Department of
the National University of Pharmacy, Kharkiv*

**PRESENTATION METHOD AS A WAY OF MOTIVATION TO STUDY
A FOREIGN LANGUAGE BY FRESHMEN**

The article is devoted to consideration of the presentation method as a factor influencing the motivation of the first-year applicants for higher education (freshmen) to learn a foreign language more effectively. Nowadays, we have to point out that the digital transformation in all spheres of life and the global pandemic have already made us not only study and learn from or at home, but also look for such approaches and methods that would become the key in the development of motivation, because it is an indisputable factor in achieving a successful result. We would like to emphasize the essential role of the modern IT approaches in learning foreign languages and their impact on language learning in the context of distance learning. Emphasis is placed on the use of the presentation method in foreign language lessons as a motivational mechanism for the freshmen who are making the transition from school to professionally oriented studies at a higher educational establishments. The concept of "presentation" can be defined as a demonstration result, which is preceded by the student's information-search work. In the conditions of globalization and continuous integration of Ukraine into the world community, the foreign language communication skills have become extremely important. The quality of training of a future specialist in a higher educational establishment is related to mastering a foreign language at the appropriate level. This makes such a specialist competitive in the labor market and at times increases the chances of success in professional activity.

Analysis of some recent research and publications has shown that a significant number of scientists paid attention the problem of motivation in learning a foreign language. We cannot but agree that during the last three years, technologies have become an integral part of the educational process. Therefore a huge number of different applications and programs not only help to learn the language, but also makes this process fascinating, which increases interest to learning, promotes the development of creative abilities, and it makes the learning environment more informative and cognitive. Turning to the use of information technology as part of individual, independent work during language learning is strategically important, as it can be used at subsequent levels of language learning.

In order to achieve the main goal of higher professional education, the training of a competent specialist, it is necessary to observe certain conditions in the organization of the training process. With this approach, a foreign language becomes one of the means of studying a specialty.

The method of presentation in foreign language classes is one of those that gives us the opportunity to achieve the aim, because it is able to ensure the integrative nature of both the foreign language and the future profession. In order to make this search work to be carried out effectively and presented at the appropriate level, freshmen are offered to study the topic "Presentation. Types of Presentations", which we consider a prerequisite for a successful presentation of an independently chosen topic. The text material is selected in such a way that applicants for higher education can not only familiarize themselves with the concept of presentation and its types, but also use tips that are useful and informative. In order to make applicants for higher education to feel more confident, we provide them with a list of necessary phrases and sentences that may come in handy for their future speeches.

We consider the use of a presentation to present individual work to be completely justified, because the number of hours allocated to independent work allows freshmen to delve into the information space, to understand for themselves that we live in a time when we need to learn to isolate the necessary information and reject false information, of course, in the process of searching work to see that mastering a foreign language opens many doors for achieving professional aims. After the research work is completed, we invite applicants for higher education to present it in Power Point. This is the most popular today's way of presenting information in the most effective form, which affects the organs of vision and hearing at the same time. Adding music, voice-over text, noise or visual effects to Power Point helps to capture the audience's attention. The use of multimedia systems is able to breathe a new life into the usual forms of education, form positive motivation of applicants for higher education to learn a foreign language.

The teacher's role consists in the competent use of Power Point resources in accordance with the curriculum.

Thus, summing up the above, we are able to point out that mastering the skills of foreign language competence by applicants for higher education who study a foreign language only in the first year of study is extremely urgent, especially in the context of distance learning. That is why motivation is one of the main factors of obtaining positive results. The presentation method, which becomes an integral part of both classroom and individual work, stimulates applicants for higher education to self-development and acquisition of new knowledge. This is one of those methods that can effectively turn sometimes monotonous learning into creative and informative, which will certainly increase motivation to learn a language. We see further research in a deeper study of the effectiveness of the use and impact of multimedia technologies on the professional communicative competence of applicants for higher education.

References

1. Savchak I. Development of students' motivation to learn a foreign language in distance learning conditions. Humanities studies. "Pedagogy" series. No. 13 (45). pp. 64–70.
2. Колос Ю. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів під час дистанційного навчання іноземних мов. Гуманітарний вісник національного університету імені Юрія Кондратюка. 2020. Вип. 1–2 (7). С. 21–28.
3. Dubaseniuk O. Theory and practice of professional skill in conditions of lifelong learning: monograph. Zhytomyr: Ruta, 2016. 400 p.
4. Була Н. English for Business Communication. Англійська мова для ділового спілкування : навчальний посібник : у 2ч. Ч.1.Київ : УБС НБУ, 2013. 223 с.

Кругова Юлія Петрівна,

викладач кафедри фундаментальної та мовної підготовки,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Умови сьогодення диктують нам свої наративи. Здебільшого навчання в багатьох ВНЗ Харкова проводиться дистанційно, онлайн. Звичайно, в цьому є свої переваги та недоліки. З точки зору екології, напевне, це перевага, адже немає необхідності використовувати транспортний засіб, щоб переміститися фізично з однієї точки міста в іншу, тому що завдяки новітнім технологіям можна надати чи отримати необхідний матеріал, перебуваючи в різних кутках світу і лише маючи доступ до мережі Інтернет. Але коли мова йде про вивчення (навчання) мови як іноземної, постає перше питання про відсутність мовного середовища, адже здобувачеві-іноземцю під час вивчення української мови воно необхідне для того, щоб мати змогу сприймати на слух лексичні одиниці, конструкції, фрази і поповнювати власний лексичний запас та спілкуватися українською вільно. Як стати "просоленим огірком"? Як же ми можемо вирішити це питання?

Наразі ми пропонуємо висвітлити деякі прийоми і методи вивчення української мови як іноземної у дистанційному онлайн-форматі, враховуючи переваги. Як ми знаємо, багато країн зараз відмовляються від дистанційної форми навчання через те, що вважають його не доцільним. Але, на превеликий жаль, наша країна (особливо її східна частина) наразі перебуває в таких умовах, які змушують нас прийняти цей виклик і працювати лише дистанційно (онлайн). І перед нашими філологами постає доволі нелегка задача: навчити здобувача українській мові як іноземній за відсутності мовного середовища. Що ж тоді робити в такому випадку? Звичайно, діяти! Звичайно, спілкуватися зі здобувачем мовою, котрій потрібно навчити. Сучасні технології зараз дозволяють нам використовувати демонстрацію

екрана в якості наочності, куди ми можемо включити і малюнки, і слова, і фрази, і тексти, й інші різноманітні вправи. Також так само, як і в аудиторії, ми можемо використовувати дошку для вивчення прописних літер абетки, написання окремих слів чи фраз і т.д. А для кращого сприйняття на слух будь-якої лексики викладачі спонукають до перегляду на заняттях короткометражних відеороликів, котрі містять тематичну лексику або конструкції, потім обговорити переглянуте. Під час вивчення нових слів можна поставити запитання: "На що схоже слово?", провести аналогію з рідною мовою здобувача, або з мовами, якими він володіє добре; таким чином він отримає асоціативний ряд і, можливо, краще та швидше запам'ятає нові лексичні одиниці. Також є доцільним і ефективним запровадження так званих мовних клубів, де вітчизняні та іноземні здобувачі мають змогу дізнатись про різні мовні новини, нововведення, цікавинки, самі запропонувати тему для обговорення, висловити свою думку і, звичайно ж, поспілкуватись українською та поповнити мовний запас. В таких клубах можна навіть організовувати інтелектуальні ігри на мовну тематику, ділити порівну здобувачів на групи, котрі будуть змагатися між собою (в яких будуть брати участь однаково вітчизняні та іноземні здобувачі).

Таким чином, ми розуміємо, що маємо зацікавити здобувача. А щоб зацікавити, необхідно позитивно мислити, позитивно ставитись до оточуючих та лояльно оцінювати засвоєні знання не лише на заняттях. Не менш важливим аспектом є й індивідуальний підхід до кожного, виявляти потреби та відповідно заповнювати прогалини. Для того, щоб це реалізувати, викладач має сам бути наповненим, випромінювати багато позитивної енергії, мати натхнення реалізовувати свої ідеї та плани, передавати цю жагу іншим, а також мати терпіння і сприймати спокійновсі помилки оточуючих, щоб екологічно допомогти їх виправити. Необхідно помічати життя, ділитись гарними новинами, цікавими подіями, створювати теми для дискусій та "підігрівати" бажання вивчити іноземну мову!

Кулакова Оксана Миколаївна,

*кандидат культурології, доцент, доцент кафедри філософії та соціології,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

Савченко Альона Олександрівна,

*викладач кафедри філософії та соціології,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ СУТНОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Значення освіти в житті людини постійно зростає, а нагальна необхідність постійного підвищення рівня освіти призводить до появи концепції неперервності освіти в суспільному житті. Цей процес супроводжується пошуком нових форм і методів навчання, які сприяють правильному формуванню наукового світогляду, глибокому розумінню економічних і соціальних змін у житті суспільства. Реформа освіти в Україні триває і набирає обертів. Незважаючи на те, що досвід розвитку дистанційної освіти у світі нараховує кілька десятків років, завдяки багатоаспектності та масштабності дистанційної освіти як явища, різноманітності освітніх послуг та організаційних форм дистанційного навчання у великих національних і міжнародних центрах дистанційної освіти у світовому освітньому співтоваристві так і не вироблено єдиного визначення цього поняття. На нашу думку, вважаємо актуальним дослідженням на сьогоднішній день в зв'язку зі складною ситуацією в державі.

До даного питання зверталися такі дослідники, як О. Александрова, О. Дем'яненко, К. Іванова, Г. Маринченко та ін.

Під дистанційною освітою розуміється форма синтетичної, інтегрованої, гуманістичної освіти, заснованої на використанні різноманітних традиційних і нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, викладення навчального матеріалу, самонавчання, організація діалогового

обміну між викладачем та студентами, коли навчальний процес необмежений простором і часом і не потребує постійного, обов'язкового перебування студентів у певному освітньому закладі [3, с. 92].

Сьогодні технологія дистанційного навчання використовується у вищих освітніх закладах, а також для підвищення кваліфікації та перепідготовки. Це дозволяє врахувати індивідуальні здібності, потреби, темперамент і зайнятість студента, який може вивчати освітню програму в будь-якій послідовності та темпі та має можливість спілкуватися з викладачем по телефону, електронною поштою, а також дуже корисна очна бесіда для тих викладачів, які мають адаптуватися до нових форм і методів навчання.

Дистанційне навчання дає можливість запровадити інтерактивні технології у навчальний процес. Дає змогу слухачеві (студенту) отримати повноцінну вищу освіту чи підвищити кваліфікацію. Зокрема, виокремлюємо низку переваг, таких як гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічна ефективність, інтерактивність та інтернаціональність. Треба враховувати, що завдяки ефективному використанню навчальних інструментів, легкому коректуванню електронних навчальних матеріалів та їх широкій доступності дистанційне навчання значно дешевше традиційного.

Популярність дистанційної освіти на основі Інтернет-технологій зростає з кожним роком, особливо в системі вищої освіти, що пов'язано з перевагами, які надає ця форма навчання, наприклад, можливість навчатися без відриву від виробництва, економія ресурсів і часу, розширення сфери додаткової освіти тощо. Беручи до уваги світові тенденції зростання ролі дистанційної освіти, можна сказати, що цей розвиток матиме дедалі більший вплив на національні інтереси.

Дистанційне навчання – це освітній процес, організований за певними темами та предметами, який передбачає активний обмін інформацією між студентами та викладачами, а також між самими студентами та максимально використовує сучасні засоби нових інформаційних технологій [2, с. 3].

За системою дистанційної освіти студенти можуть вивчати будь-яку галузь наукових знань. Гнучкість дистанційної освіти як методу навчання полягає в тому, що студент може вибрати найбільш підходящий спосіб і період навчання, час і місце навчання, самостійно скласти оптимальний особистий навчальний план із набору навчальних курсів, використовувати найсучасніші досягнення інформаційних та телекомунікаційних технологій.

Таким чином, дистанційне навчання надає студентам цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, регулярну підтримку та консультації навчально-педагогічного складу вишів, онлайн-відеолекції та інші технологічні рішення для забезпечення ефективного та якісного процесу навчання. Проте, водночас, залишається найважливішим і найскладнішим завданням дистанційної моделі навчання – зміна особистісного ставлення як викладача, так і студента до самоосвіти та саморозвитку: потреба проходження через репродуктивну систему, підхід до навчання для розвитку продуктивної творчої розумової діяльності.

Література

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Александрова О. В. Дистанційне навчання як інноваційна форма освіти та можливість її використання в Україні. *Дистанційна освіта: забезпечення доступності та неперервної освіти впродовж життя (E-Learning and University Education 2017) : матеріали XLII Міжнародної науково-методичної конференції (м. Полтава, 9–10 лютого 2017 року)*. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 3-4.
3. Дем'яненко, О. М. Перспективи розвитку дистанційної освіти в Україні. *Світові тенденції розвитку освіти : матеріали наукового семінару*, м. Київ, 2018 р. Київ : НУХТ, 2018. Вип.15, Ч.1. С. 90-94.
4. Іванова К. А. , Кулакова О. М. , Мелентьєва Т. М. Дистанційна освіта у вищій школі. *Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку / Матеріали Міжнародної наукової конференції 29-30*

березня 2019 р. / Наук. Ред. О. Ю. Висоцький. Частина І. Дніпро : СПД «Охотнік», 2019. С. 240–241.

5. Маринченко Г. М. Дистанційна освіта в Україні: історія та сучасний стан. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 22. Т. 3. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_3/43.pdf

Lytvynenko Olha,

PhD (Philology), associate professor,

Head of the Department of Language Training,

National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

FORMING PROFESSIONAL COMMUNICATIVE SKILLS IN ENGLISH

The ability to communicate in the language of the profession increases work efficiency, helps to better navigate not only in production, but also in direct business contacts with colleagues. The program for studying oral professional speech primarily provides for mastering the norms of the literary language: orthographic, orthographic, lexical, morphological, syntactic and stylistic. Auditory and homework assignments should not be based on memorizing new information and their automatic reproduction, but it is preferable to take care of activating the mental activity of students, choosing interesting original exercises, developing oral speech.

Mastering the basic norms of language communication is of great importance for the successful development of oral professional speech, so is the etiquette, since knowledge and skillful application of the rules of etiquette are the basis for forming the image of a manager, employee and the organization as a whole. It is recommended to pay special attention to the study of such genres of oral business communication as conversation, meeting, telephone communication, report, paying attention to the use of both linguistic and non-linguistic means (gestures, facial expressions, intonation) in classes.

Communication skills are vital to a healthy, efficient workplace. Often

categorized as a soft skill or an interpersonal skill, communication is the act of sharing information from one person to another person or group of people. There are many different ways to communicate, each of which plays an important role in sharing information [3].

Professional terminology is essential for the formation and development of professional speech skills, which is one of the means of forming the speech competence of future specialists. In order to be fluent in oral and written forms of professional communication, students of non-philological higher education institutions must have a considerable active lexical reserve of professional terminology, because the speech specificity of this style of communication is determined primarily by a large number of terms that actively serve the sphere of professional and industrial activity. There are four main types of communication we use on a daily basis: verbal, nonverbal, written and visual. With all of these communication styles, it's most effective when you know how to actively use all of those [3].

It has been proven that special industry terms make up more than 60% of a specialist's professional vocabulary, the rest is occupied by general scientific terminology and commonly used lexemes. In addition, the terminological vocabulary is of great importance for scientific and industrial communication, contributing to its intellectualization, facilitating the process of assimilating knowledge and implementing it in future professional activities, deepening students' knowledge of the features of the studied concepts, is a means of expanding active professionally determined vocabulary, and increases students' cultural level.

Professional speech, both interpersonal and public, must meet certain requirements, the most important of which are the following: clarity, unambiguity of thought formulation; logicity, semantic accuracy, hence the lack of verbosity in speech; correspondence between the content of speech, the situation of speech and the used linguistic means, the arrangement of natural, habitual word combinations; good order of words in sentences; the variety of language means, the

wealth of vocabulary in a person's active dictionary (according to scientists, in everyday communication, people use 2-3 thousand of the most frequently used words; the active dictionary of an educated person (words that a person uses, and not just knows) is 10-12 thousand words; originality in assessments, comparisons, in the construction of statements; persuasiveness of speech; melodiousness of speech; expressiveness of diction; correspondence between the pace of speech, voice strength, on the one hand, and the speech situation – on the other [1].

In order to theoretical information obtained from the courses could acquire practical significance, a permanent one is needed training in the application of knowledge in the process of practice speech activity. The efficiency of assimilation professional broadcasting depends not only from the essence of concepts, terms and rules, but also from a successful selection of material, which would contribute to the assimilation of professional Ukrainian vocabulary, free production of expressions on professional common subject [2].

It is quite obvious that the requirements for professional speaking should be based on: a) impeccable knowledge of the norms of the literary language, especially those that are implemented in oral form; b) sense of language as a person's ability to feel whether a word belongs to a certain style, appropriateness or inappropriateness of its use in a certain situation. They are related to: a) human erudition and outlook; b) the culture of thinking; c) the degree of mastering speech technique; d) psychological and communicative culture of the speaker.

References

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник для студ. вищих навч. закладів. Київ : Академія, 2004. 342 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004078

2. Заніздра Н.О., Заніздра В.В. Формування професійного мовлення студентів технічних спеціальностей у вищому навчальному закладі. URL: [http://www.kdu.edu.ua/statti/2006-2-2\(37\)/157.pdf](http://www.kdu.edu.ua/statti/2006-2-2(37)/157.pdf)

3. Keiling H. 4 Types of Communication and How To Improve Them. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/types-of-communication>.

*Навчук Галина Василівна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри суспільних наук та українознавства,
Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці*

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ
В АСПЕКТІ СЬОГОДЕННЯ**

Переорієнтація раніше загальноприйнятого «освіта як викладання» на перспективне «освіта як навчання», де основна роль надається студентові, актуалізує питання належного навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення для ефективної самостійної аудиторної та позааудиторної роботи студентів-іноземних громадян у процесі вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (професійного спрямування)». Відповідно ваги набувають підручники, навчальні й навчально-методичні посібники, практикуми, довідники (як паперові, так і електронні), які підвищують мотивацію до її вивчення. Особливо потрібними вони є тепер, у період пандемії коронавірусу та війни в Україні, коли спілкування в режимі онлайн за допомогою використання комп'ютерних і комунікаційних технологій, зважаючи на їх функціональні властивості, стало єдиною можливим способом здійснювати навчальний процес та забезпечувати реалізацію таких освітніх завдань, як: доступність і безперервність освіти, незалежність освітнього процесу від місця й часу навчання, належне

забезпечення навчально-методичним матеріалом і наочністю, створення єдиного інформаційно-освітнього середовища навчання тощо.

Варто зазначити, що з метою інформаційного забезпечення освітнього процесу в БДМУ ще в 2010 році створено сайт дистанційного навчання (так звану систему MOODL), який постійно доповнюється, оновлюється та відкриває студентам доступ до необхідного навчального матеріалу, підготовленого викладачами вишу (в тому числі електронних підручників, посібників і словників). Створено й електронні навчальні курси з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів різних факультетів, якими вони активно та, основне, результативно послуговуються. І це очікувано, адже покращення якості презентації навчального матеріалу сприяє ефективності його засвоєння. Водночас збагачується зміст освітнього процесу, підвищується мотивація до вивчення дисципліни, що в підсумку сприяє розвиткові пізнавальної діяльності студентів та допомагає їм формувати своє мотиваційне, емоційне, комунікативне середовище.

Окрім того, за кілька останніх років співробітники кафедри суспільних наук та українознавства видали низку навчальних і навчально-методичних посібників з української мови (загалом – 5), окремі з яких також розміщені на згаданому сайті у PDF.

Отже, належне навчально-методичне забезпечення, як свідчить досвід, допомагає викладачам в організації самостійної роботи англійськомовних студентів-медиків, а студентам – у поглибленні знань з основ медичної термінології та культури мовлення лікаря, набутті навичок вільного спілкування у професійній сфері, а також забезпечує гідний рівень їх лінгвістичної освіти.

Омельковець Руслана Степанівна,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри історії та культури української мови,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

**АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «МЕДИЦИНА» ТА «ФАРМАЦІЯ»
ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «УКРАЇНСЬКА
МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»**

Розробка інноваційних або реконструкція добре відомих форм і методів навчання в останнє десятиріччя набуває великого значення. Саме вони найбільшою мірою забезпечують активність майбутніх фахівців у навчальному процесі.

На наш погляд, таке активне навчання дає можливість моделювати процес майбутньої професійної діяльності студентів з метою придбання ними фахових умінь і навичок уже в процесі аудиторної навчальної діяльності [4, с. 511]. Використання інтерактивних форм і методів викладання сприяє виробленню в студентів вміння мислити та швидко реагувати, покращуючи свої комунікаційні навички. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню ефективності інтелектуальної праці суб'єктів навчального процесу, спрямованої на досягнення студентами теоретичних знань, формування їх практичних умінь та навичок, розвиток особистості тощо [2, с. 89].

Суть інтерактивного навчання добре, на наш погляд, передають слова китайського філософа Конфуція: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю. Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти. Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок. Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром».

Розділяємо бачення О. Штепи, яке полягає у тому, що “ситуативна гра ... здатна викликати усвідомлений інтерес, роблячи засвоєння і повторення менш складним і більш цікавим” [4, с. 106]. Згоджуємося з думкою

О. Торічного, що навчальна гра прищеплює студентам таку важливу рису, як самостійність у розв'язанні навчальних завдань, і стає засобом інтелектуального розвитку [3].

Такими інтерактивними методами навчання є презентації, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії (диспути, дебати, круглі столи), конференції, інсценування, конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проведення творчих заходів. Вони ефективні й у вивченні освітнього компонента «Української мови за професійним спрямуванням».

Так, студенти медичного факультету спеціальності «Медицина» та факультету хімії, екології та фармації спеціальності «Фармація» в межах курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» організували наукову дискусію «Традиційна медицина чи альтернативна?» Учасники переглянули відеоматеріали опитування студентами жителів міст та сіл різних вікових груп і професій щодо їх погляду на традиційну й альтернативну медицину. Було представлено й інші відеоматеріали та презентації з означеної теми. Присутні мали змогу продемонструвати власний погляд, підтверджуючи його переконливими доказами, вислухати позиції інших: викладачів, студентів, лікарів та пересічних людей, – за необхідності спростовуючи їх. Студенти вдосконалили вміння відстоювати свою думку, вміло аргументувати, критично ставитися до чужої точки зору, наводячи вагомні аргументи. Студенти поділилися враженнями від участі в заході: «Ми вперше брали участь у такій дискусії. Приємно здивовані. Набули неоціненного досвіду й дізналися багато цікавої та корисної інформації, спілкуючись зі студентами різних спеціальностей, викладачами та лікарями. Цікавими були аргументи «за» та «проти». Дуже сподіваємося, що інформація, яку ми отримали, знадобиться нам у майбутньому. Ми навчилася відстоювати свою точку зору, але було дуже цікаво послухати людей, які переконані в іншому. Звісно, такі події вимагають великих затрат сил, енергії та часу, але ми впевнені, що вони дуже інформативні й корисні.»

Така форма роботи сприяє розвитку теоретичного та практичного мислення в професійній сфері, отриманню професійного досвіду. Студенти набувають умінь висловлювати та доводити свою точку зору, вчать приймати індивідуальні та колективні рішення. Висвітлення тих чи інших питань супроводжується презентаціями, завдяки чому студенти мають можливість якісно інформувати аудиторію з різних питань, зокрема тих, що стосуються їхньої професійної діяльності. Такий вид роботи розвиває вміння аналізувати, аргументувати, спростовувати, що дуже важливо для всіх фахівців, а особливо таких спеціальностей, як «Медицина» та «Фармація», адже обов'язковим елементом дискусії є не лише промова, але й пояснення ходу власних думок, що є дуже важливим для майбутніх лікарів та фармацевтів.

Технології інтерактивного навчання можуть бути залучені до проведення заняття і у формі позааудиторного заходу. Так, студенти вказаних спеціальностей запросили всіх охочих до обговорення теми «Стрес під час війни: контроль та подолання». Студенти спеціальності «Медицина» ознайомили з головними наслідками стресу та порадили, як з ним справлятися, зокрема розповіли, що таке автотренінг, яким повинне бути харчування, який вплив переживань на фізичний та психічний стан людини та якими діями можна мінімізувати наслідки стресу. Студенти спеціальності «Фармація» порекомендували препарати, які допоможуть подолати стрес.

У процесі підготовки такого виду діяльності створюються оптимальні умови для розвитку творчого мислення, нових мовних та поведінкових навичок у відносно комфортній атмосфері. Крім цього, студенти вчать працювати в команді.

Проведення конкурсів із практичними завданнями із використанням різних типів словників, зокрема медичних та фармацевтичних термінів, дозволяють майбутньому спеціалісту уникнути помилок, які виникають у процесі самостійної трудової діяльності.

Використання таких форм і методів навчання сприяє зменшенню нервового навантаження студентів, супроводжується емоційним піднесенням, допомагає цікаво й різноманітно організувати навчальний процес, що особливо важливо під час війни, коли і так всі перебувають у постійному стресі. Це, в свою чергу, позитивно впливає на якість навчання, підвищує його ефективність.

Отже, використання інтерактивних методів навчання, які дозволяють викладачеві розвивати в студентів комунікативні уміння та навички, привчають працювати в команді, сприяють виробленню фахових умінь та навичок в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності – дієвий засіб активізації навчальної діяльності.

Література

1. Ковальчук О. Дидиктичні ігри як метод активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення педагогіки. *Педагогіка*, 2004. № 18. С. 89 – 97.

2. Торічний О.В. Удосконалення педагогічної підготовки слухачів вищої військової школи на основі сучасних освітніх технологій (ігрові технології): Автореф. дис... канд. пед. наук / Академія ПВУ ім. Б.Хмельницького. Хмельницький, 1999. 18 с.

3. Штепа О.Г. Рольові ігри в системі формування професійної мовленнєвої майстерності педагога: Дис... канд. пед. наук / Український держ. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К., 1996. 190 с.

4. Омельковець Р., Омельковець Я. Ресурси платформи Moodle як засіб інтерактивного навчання студентів-біологів (на прикладі електронних ресурсів «Загальна цитологія й гістологія» та «Українська мова за професійним спрямуванням»). *Modern education, training and upbringing: collective monograph*. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2021. P. 511–518. URL: <https://isg-konf.com>

Остапчук Вікторія Вікторівна,

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри полоністики і перекладу,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

КАМЕНІ СПОТИКАННЯ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Сучасна система освіти в Україні зазнала значних змін у зв'язку з вимушеним переходом на дистанційне навчання. Сьогодні в науковому просторі активно обговорюються позитивні й негативні сторони здобуття освіти в онлайн форматі. Є чимало праць, присвячених рекомендаціям щодо забезпечення ефективності освітнього процесу в умовах карантину й воєнних дій. Н. Андрусенко, В. Бондаренко, Ю. Васейко, Н. Глуховська, П. Дмитренко, А. Єлінська, І. Лісецька, В. Кухаренко, О. Куш, К. Мошенець, Н. Перцева, К. Тарасенко та ін., аналізуючи у своїх роботах різні методи та форми віддаленого навчання, вказують не лише на його переваги, а й на суттєві недоліки. Серед вад називають, зокрема: відсутність безпосереднього контакту зі здобувачами освіти, зменшення активності студентів, порушення ними засад академічної доброчесності [1, с. 100], низьку мотивацію і самодисципліну учасників навчального процесу, недостатнє матеріально-технічне забезпечення, зниження якості знань [2, с. 152]. Вивчаючи наявні мінуси дистанційного навчання, педагоги всього світу працюють над пошуком шляхів їх усунення.

Метою тез є виявлення основних «каменів спотикання» в застосуванні елементів дистанційної освіти на основі опитування студентів кафедри полоністики і перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки.

В анкетуванні взяли участь 40 здобувачів освіти, яким пропонувалося відповісти на 12 запитань щодо дистанційної форми навчання. Оцінюючи власний рівень *самотійності*, самодисципліни й організованості, 20

респондентів (50%) відзначили «високий» рівень наявності у них перерахованих якостей, інша половина опитуваних охарактеризувала ступінь оволодіння ними необхідними рисами як «середній».

Рівень інформаційної й комп'ютерної компетентності більшість студентів – 25 (62,5%) – оцінили як «достатній», 12 (30%) – як «високий», 3 (7,5%) – як «низький».

На запитання «Чи вдається Вам підтримувати потрібний темп навчання без стороннього контролю?» 19 студентів (47,5%) дали ствердну відповідь, 19 (47,5%) відповіли «не завжди», 2 студенти (5%) зазначили, що «повинен бути контроль викладача».

З тим, що «практичні навички і вміння неможливо відпрацювати при дистанційному навчанні» погодилися 8 опитуваних (20%), 28 студентів (70%) зазначили, що «це залежить від спеціальності, яку здобуваєш», 4 здобувачі освіти (10%) не вважають наведене судження правдивим.

Більшість респондентів – 27 (67,5%) визнали слушність думки, що «дистанційна освіта не забезпечує розвитку почуттів товарищескості, навичок комунікабельності, співжиття і співпраці у колективі»; 13 учасників анкетування (32,5%) не виявили переконаності у вірогідності цього міркування.

Перевагу «живому» спілкуванню надають 24 опитуваних (60%), 16 здобувачів освіти (40%) зазначили, що «відсутність безпосереднього спілкування з викладачем і одногрупниками не вважають значним недоліком дистанційного навчання, оскільки їм вистачає контактування з людьми поза стінами навчального закладу».

Навчальний матеріал краще сприймають на слух, коли викладач читає лекцію, 22 студенти (55%), 15 учасників опитування (37,5%) зазначили, що швидше запам'ятовують нові відомості під час самостійної роботи з

підручниками, для 3 здобувачів освіти (7,5%) підходять обидва способи опрацювання матеріалу.

На запитання: «Чи користуєтеся Ви додатковими джерелами інформації під час тестувань, виконання контрольних робіт, усних виступів?» – 26 опитуваних (65%) зізналися: «Інколи», 10 (25%) дали ствердну відповідь, лише 4 респонденти (10%) відповіли: «Ні, ніколи».

«Якість освіти при дистанційному навчанні необов'язково знижується», – так вважають 21 (52,6%) опитуваних, 18 (45%) студентів, навпаки, переконані, що онлайн навчання не забезпечує належної якості освіти, лише 1 студент (2,5%) на запитання «Чи знижується якість освіти при дистанційному навчанні» відповів: «Ні».

На запитання «Чи доводилося Вам стикатися із технічними проблемами під час дистанційного навчання?» усі 40 респондентів (100%) дали ствердну відповідь, при цьому конкретизували, вибравши, зокрема, варіант а) – *відсутність швидкісного інтернету або погана якість зв'язку*, деякі з них ще зазначили варіант б) – *відсутність комп'ютера для дистанційного навчання*.

Майже усі опитувані – 39 (97,5%) – на запитання: «Чи відчуваєте шкоду для здоров'я від постійного спілкування з електронними приладами?» – дали ствердну відповідь. Серед негативних проявів дії комп'ютерної техніки були зазначені наступні: *погіршення зору, головні болі і втома, пригнічення, біль у спині*. Лише 1 із учасників анкетування (2,5%) зауважив, що «не відчуває жодного негативного впливу».

При виборі форми навчання більшість респондентів – 21 (52,5%) – надали перевагу навчанню офлайн, 14 (35%) – вибрали навчання у змішаній формі і лише 5 (12,5%) хотіли б навчатися дистанційно.

Отже, незважаючи на те, що опитувані оцінили *свій рівень* самостійності й самоорганізованості як «високий» або «середній», а ступінь комп'ютерної компетентності – як «достатній», усе-таки для більшості важливим є «живе» спілкування з викладачами і одногрупниками. Слушними у зв'язку з цим є поради Перцевої Н. і Мошенець К., котрі пропонують «поєднувати використання дистанційних освітніх технологій з максимальним охопленням теоретичної бази навчального матеріалу з очною частиною у вигляді практичних, семінарських, а також консультативних занять» [3, с. 460].

Серед недоліків дистанційного навчання, підтверджених відповідями студентів, насторожує насамперед негативний вплив такої форми здобуття освіти на здоров'я усіх учасників навчального процесу. Результати анкетування переконують у тому, що онлайн навчання є доцільним як тимчасове явище лише при виняткових обставинах, коли стає неможливим очний спосіб здобуття знань.

Література

1. Васейко Ю. С. Специфіка викладання курсу «Польська мова» для студентів 1 курсу спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (польська))* в умовах дистанційного навчання. *Пріоритетні напрями сучасної лінгводидактики*. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. С. 100–102.
2. Орду К. Вища медична освіта України в умовах пандемії. *Тези за матеріалами: XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених з міжнародною участю «Актуальні питання клінічної медицини» (20 листопада 2020 р., м. Запоріжжя)*. Запоріжжя, 2020. – С. 152–153
3. Перцева Н., Мошенець К. Застосування сучасних інформаційних технологій в медичній освіті. *Перспективи та інновації науки*. 2021. №4(4). С. 455–46.

Рижченко Ольга Сергіївна,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків*

ІНШОМОВНА ОСВІТА МАЙБУТНЬОГО РЯТУВАЛЬНИКА

Сучасний світ вимагає якісно нового підходу до освіти майбутніх фахівців, будь то гуманітарний або технічний напрямок. Освіта майбутніх рятувальників не є винятком, тому що досвід іншомовних фахівців у роботі з вибухонебезпечними матеріалами та новітні засоби локалізації пожеж стануть у пригоді особливо молодим вогнеборцям, які роблять перші кроки в роботі. Тому надання засобу долучення до світової теоретичної та практичної складової, а також можливість спілкуватися та обмінюватися досвідом з іноземними колегами має стати пріоритетним у якісній професійній підготовці рятувальників.

Але, як неодноразово зазначалось у творчих доробках вітчизняних учених, «під час викладання в технічному ЗВО виникають такі проблеми, як низька мотивація й інтелектуальна пасивність студентів в оволодінні іноземною мовою. Це може бути спричинено технічним складом мислення студентів і невисоким базовим рівнем знання іноземних мов на момент вступу до університету. До того ж увага студентів зосереджена на профільних предметах, а іноземну мову вважають менш важливою дисципліною, яка не пов'язана з їхньою майбутньою професійною діяльністю» [2, 206]. Тобто важливим завданням викладача іноземної мови має стати залучення курсантів до активного освоєння та використання іноземної мови не лише під час навчальних занять, а й активна участь у проведенні круглих столів, дискусій, диспутів іноземною мовою, а також виступи з доповідями під час проведення міжнародних конференцій, присвячених проблемам ефективного вирішення нагальних проблем (як приклад можна навести щорічну міжнародну науково-практичну

конференцію молодих учених, яка проводиться в Національному університеті цивільного захисту України в Харкові [1]).

Як справедливо зазначено в роботі вітчизняних дослідників, «якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасними технологіями викладання іноземної мови в технічних ЗВО є професійно орієнтоване навчання, метод проєктів, ігрові технології, технології інтенсивного й дистанційного навчання, інформаційні та телекомунікаційні технології, робота з навчальними та контролюючими комп'ютерними програмами з іноземних мов, створення презентацій, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта), тренінгові системи навчання, новітні тестові технології, а саме: створення бази матеріалів з іноземної мови для проведення комп'ютерного тестування з метою контролю знань студентів» [2, 207].

Таким чином, якісна іншомовна освіта повинна стати своєрідним ключем, який допоможе майбутнім фахівцям не лише з кар'єрним зростанням, а й із якісним опануванням новітніх технологій, що приведе до розширення обрію. Безпека та захист суспільства завжди мають бути пріоритетними напрямками країни, а якісне їх забезпечення неможливе без постійного та наполегливого самовдосконалення та підвищення кваліфікації, в чому й допоможе іноземна мова.

Література

1. Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Харків: НУЦЗУ, 2022. 489 с. Українською та англійською.

2. Шаргун Т.О. Бушко Г.О. Мосіна Ю.С. Сучасні аспекти викладання англійської мови в технічних закладах вищої освіти / Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах 2020 р., № 70, Т. 4. С.205-210. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.70-4.38>.

Романова Оксана Олександрівна,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ З КУРСАНТАМИ АКАДЕМІЇ

Сучасні вимоги з підготовки фахівців ставлять нові завдання щодо вдосконалення методичної роботи з викладання іноземних мов.

Найважливіша умова результативності практичного заняття – чітке визначення його мети та орієнтація викладача на її досягнення.

Практичні заняття класифікують на основі домінуючого методу, який використовується на занятті: практичне заняття – рольова гра, практичне заняття – ділова гра, проблемне практичне заняття, мікрвикладання, аналіз педагогічних ситуацій, заняття – подорож, аукціон ідей та інші.

Пропонуємо деякі приклади нестандартних методик викладання **граматики на занятті.**

1. Тема «Складнопідрядні речення». Гра «Історія» (середній рівень).

Матеріали: гральне поле, фішки, гральні кубики. Вивчаючи певну лексичну тему, курсантам пропонується разом скласти історію, речення за реченням, почергово кидаючи кубики, використовуючи наступні слова. Виграє той, хто вірно склав усі речення і дістався фінішу першим.

Таблиця 1. Приклад гри.

START =>	1. when	2. so	3. but	4. as	5. what
11. however	10. where	9. as	8. when	7. even	6. that`s why
12. then	13. although	14. what	15. but	16. so	FINISH

2. Тема «Порядок слів у реченні». Гра (початковий рівень). Робота у групах. Курсанти у групах повинні скласти якомога більше граматично

вірних речень за допомогою наступних слів. Одне слово можна вживати декілька разів.

Таблиця 2. Приклад гри.

yesterday	We	Tonight	Played	Known	Seen	letter
The	been	Can	Where	Dress	A	My
Since	You	Today	Have	I	House	He
When	do	She	Read	has	Did	Friend
Move	Writes	Well	she	his	Does	Cook
Go	To	See	They	this	Home	City

Таким чином, треба зазначити, що заняття з граматики англійської мови можна проводити більш жваво, використовуючи ігрові інтерактивні методи, відходячи від традиційних вправ, перекладу речень на певні граматичні правила.

Дискусія. Введенням у дискусію може бути опис конкретного проблемного випадку з життя, використання останніх новин, рольова гра, демонстрація відеосюжету, драматизація проблемної ситуації, питання «Що?», «Як?», «Чому?», «Де?», «Чи бачили Ви ...? », «Що вам відомо про...?». Викладач має вміло організувати дискусію, пояснити хід її проведення, виділити головну проблему, розподілити її на підпроблеми, поділити аудиторію на групи, які будуть відстоювати свою точку зору. Під час пояснення викладач має вказати джерело інформації, ознайомити курсантів з новою лексикою теми, яка вивчається, виконати відповідні лексичні вправи, надати приклад дискусії, обговорити одну з підпроблем разом з усіма групами. Наприклад, «*Education helps us to master a good profession. vs Education helps us to form an individual opinion; The most important factor in education is motivation. vs The most important factors in education is being organized*». Курсантам потрібно ставити питання, пояснювати свою думку, погоджуватися або не погоджуватися з певною думкою тощо. Доречними будуть практичні завдання: доведи, запереч, вислови здивування, запитай.

Приклад № 1. Курсанти поділені на дві групи. Одна група читає тексти про військову кар'єру видатних військовослужбовців О. Суворова,

Г. Нельсона. Інша група читає тексти про кар'єру видатних людей Б. Гейца та Г. Форда. Після їх прочитання обговорюється тема «Ким краще бути: військовослужбовцем чи цивільним?».

Приклад № 2. Проводиться дискусія на тему «Яка армія найкраща?», обговорюються перед тим особливості Збройних Сил США, Великобританії, Канади та України.

Доцільно створювати професійно-орієнтовані дискусії, прив'язуючи їх до майбутньої спеціальності курсантів та застосовуючи відповідну спеціалізовану лексику. За основу таких обговорень можна брати інформацію з прочитаних текстів та статей.

Також прикладом для створення дискусії може бути питання поставлене після опрацювання тексту професійної спрямованості: *Чи згодні ви як майбутній фахівець з основними висновками тексту? Обґрунтуйте свою точку зору.*

Ситуації-вправи дозволяють навчати професійно-спрямованому мовному спілкуванню, що забезпечує взаєморозуміння спеціалістів певного профілю. Специфіка навчального закладу військового профілю обумовлює тематичний зміст ситуацій-вправ відповідно до запропонованих навчальною програмою розмовних тем (наприклад: *біографія курсанта, військова академія, сухопутні війська, тактико-технічні характеристики бронемашин*). Добір матеріалу при цьому здійснюється згідно з сюжетною спрямованістю навчання, особливо в аспекті говоріння.

Одним із важливих методів активізації пізнавальної діяльності курсантів є метод **проектів**. Сутність проектної методики полягає в умінні вести дискусію у формі діалогу або полілогу – необхідна умова успішної спільної роботи курсантів над проектом у невеликих групах. Під час обговорення висуваються аргументи та контраргументи, вибудовується логічна послідовність доказів того, хто виступає. Внаслідок цього, особистісно-орієнтоване навчання, що полягає в основі проектної методики, передбачає зміну традиційної схеми взаємодії викладач – курсант, суб'єкт –

об'єкт на схему партнерства суб'єкт – суб'єкт. Навіть найслабші курсанти можуть проявити себе тут у повній мірі, виконуючи посильні для них завдання, і, в результаті, кожен курсант робить свій внесок у створення проекту.

Використання **рольових ігор**, в яких курсанти спілкуються в парах або в групах не лише дозволяє зробити заняття більш різноманітним, а й дає можливість курсантам проявити мовленнєву самостійність, реалізувати комунікативні вміння та мовленнєві навички. Ось декілька прикладів ситуативно-рольових ігор, які можуть здійснюватися на заняттях: «Зникла дитина», «Викрадений автомобіль», «Ми заблукали», «Вибачте, як пройти до...», «Крадіжка у номері готелю», «Порушення правил дорожнього руху». Наприклад: А. «*You are Ivan, you go to your platoon commander and tell him what happened yesterday...*». В. «*You are platoon commander ask Ivan what he happened yesterday...*». Переваги цього виду роботи: мотивує курсантів, тому що це – розвага; підвищує самовпевненість курсантів, так як у грі курсант виконує якусь роль, тож не ототожнюється з персонажем.

Candy Introductions

Ця гра допомагає курсантам познайомитися, дізнатися більше один про одного. Необхідно підготувати цукерки в різнокольорових обгортках та скласти їх у мішечок. Пропонується кожному обрати цукерку. Після цього курсанти розповідають про себе відповідно до кольору обраної цукерки. Теми заздалегідь написано на дошці:

- Red – My hobby
- Green – My family
- Blue – My plans for future
- Orange – My favorite sport

Курсанти почергово представляють себе, починаючи з імені і додаючи кілька фактів з обраної теми. Таку гру можна запровадити на першому році навчання: Змістовий модуль 1. Далі вже за темами ЗМ. Тема: “Armoured vehicles”: red – tell about MBT; blue – IFV; green – APC.

Picture Dictation

Робота в парах. Курсант А у кожній парі отримує картинку й описує курсанту В, не проказуючи її. Курсант В малює свою картинку за описом. Потім курсант В отримує іншу картинку та описує її курсанту А.

Наприклад: “In the picture you can see two people holding each other by the hand. On the right there is a man with a trumpet in his left hand. The man is wearing a T-shirt, trousers and shoes. He is also wearing glasses and his hair is cropped. He has a beard and a mustache. The girl has medium-length spiky hair. She is wearing a sweater, a skirt and boots. She has a guitar in her right hand”.

Створювати на занятті **проблемні ситуації**. Прикладом проблемної ситуації може бути: *У пораненого висока температура тіла. Він відчуває слабкість та нудоту. Ви повинні оглянути його, встановити діагноз та надати першу медичну допомогу.*

Мозковий штурм. Цей метод найкраще використовувати на заняттях введення або повторення теми. Наприклад, вивчаючи тему «**Combat Vehicles**» («Види бойової техніки та спорядження»), застосовували метод «Мозкового штурму». На дошці написати словосполучення **Combat Vehicles**, а навколо нього записувати групи видів техніки, які курсанти називали самостійно, а потім до кожної групи назву техніки, яка до неї увіходить. Коли всі назви було перераховано, курсантам необхідно було скласти запитання з одним із слів, вживаючи структуру «Have you got a ...?», і дати коротку відповідь на нього.

Такий метод стимулює курсантів до мислення, швидкої реакції та сприяє кращому засвоєнню інформації.

Отже, як бачимо, мотивувати курсанта до вивчення англійської, як і до будь-якого іншого предмета, досить складно, але ж мати справу з мотивованим курсантом набагато легше та цікавіше.

Вважаємо, що формування позитивної мотивації у курсантів у процесі вивчення англійської мови є на даний час перспективним і актуальним та призводить до позитивних результатів.

Савіна Вікторія Вікторівна,

викладач кафедри фундаментальної та мовної підготовки,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ШЛЯХИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ ЛАТИНСЬКІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В НФаУ

Фармація ХХІ ст., як і медицина неможливі без використання латинської та давньогрецької мов. Історично склалося, що фармацевтична та медична термінологія з давніх-давен формувалися на двомовній основі, латина та давньогрецька і сьогодні є джерелом розвитку й поновлення термінологічних систем різних галузей науки. Нові лікарські препарати й наукові відкриття отримують назви з невичерпного джерела міжнародної греко-латинської скарбниці терміноелементів. Біологічні, фармакологічні, клінічні, хімічні терміни функціонують у різних мовах на основі латинської та грецької мов.

Латинські найменування лікарських засобів вживаються як офіційні в багатьох національних фармакопеях, у Міжнародній фармакопеї (Pharmacopoea Internationalis), Європейській фармакопеї (European Pharmacopoeia), Державній фармакопеї України (ДФУ) і виданнях Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ).

Невелика кількість аудиторних годин на вивчення освітньої компоненти «Латинська мова у фармації» для студентів заочної та дистанційної форм навчання в НФаУ (для здобувачів вищої освіти, які навчаються 5,6 років – 22 години, для здобувачів вищої освіти, які навчаються 4,5 років – 12 годин) та значно більша кількість годин (128), відведених для самостійної роботи, вимагають створення принципово нового

за структурою навчального посібника для студентів, які опановують дисципліну практично самостійно. Для таких студентів викладення матеріалу має бути максимально коротким, але насиченим спеціальними фармацевтичними термінами. Викладачами латинської мови НФаУ виданий навчальний посібник для студентів заочної та дистанційної форм навчання вищих фармацевтичних навчальних закладів: Є. І. Світлична, В. В. Савіна, Н. В. Харитонova. Зошит-практикум з латинської фармацевтичної термінології. Мета посібника – дати студентам знання з фонетики, граматики, лексики та сформувати навички користування латинською фармацевтичною термінологією у професії провізора. Цей навчальний посібник допомагає відпрацювати лексичний й граматичний матеріал з курсу латинської мови під час аудиторних занять, а також в процесі самостійного вивчення освітньої компоненти та підготовки студентів до підсумкового контролю. У посібнику міститься перелік вмінь і навичок, якими повинен володіти здобувач, питань, на які він повинен знати відповіді, тренувальні вправи та зразки модульної контрольної роботи, обов'язковий лексичний мінімум. Граматичний матеріал стисло викладено у формі таблиць. Наприкінці посібника наведені еталони виконання зразків підсумкової контрольної роботи.

На думку авторів, цей навчальний посібник сприятиме одному з основних завдань курсу латинської мови – інтенсифікації процесу навчання та основам фармацевтичної термінології, пошуку внутрішніх резервів, які забезпечують покращення результативності навчання. Граматичні та морфологічні моделі фармацевтичних термінів, подані у посібнику, допомагають здобувачам вищої освіти заочної форми навчання опанувати основну номенклатуру лікарських засобів, ознаки мотивації в назвах препаратів, структуру багатослівних фармацевтичних термінів, особливості хімічної номенклатури.

Література

1. Зошит-практикум з латинської фармацевтичної термінології. Навчальний посібник для самостійної роботи студентів заочної форми навчання / Є. І. Світлична, В. В. Савіна, Н. В. Харитонova. – Харків : НФаУ, 2021. – 97 с.

Сагайдак-Нікітюк Ріта Василівна,

доктор фармацевтичних наук,

професорка закладу вищої освіти кафедри технології ліків,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Ярних Тетяна Григорівна,

доктор фармацевтичних наук,

завідувачка кафедри технології ліків,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Буряк Марина Валеріївна,

кандидат фармацевтичних наук,

доцент закладу вищої освіти кафедри технології ліків,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

СИТУАЦІЙНИЙ МЕТОД ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ НАУКОВОГО АНАЛІЗУ»

Актуальність вивчення освітньої компоненти «Методологія та методи наукового аналізу» викликано стрімким розвитком науки і техніки, швидким оновленням знань, збільшенням обсягу наукової та науково-технічної інформації.

Сьогодні існує потреба в кваліфікованих фахівцях, які мають високий рівень загальнонаукової і професійної підготовки та здатні до самостійної наукової творчої роботи. Ці фахівці повинні не тільки добре орієнтуватися в

нових методах наукових розробок та досліджень, але й вміють впроваджувати їх результати у виробничий процес.

Освітня компонента «Методологія та методи наукового аналізу» вивчає методи теоретичного дослідження, питання моделювання у наукових дослідженнях та допомагає правильно вибрати напрямок наукового дослідження.

При вивченні освітньої компоненти здобувачі вищої освіти третього рівня освіти повинні навчитися проводити пошук, накопичення й оброблення наукової інформації, а також проводити, обробляти та оформлювати результати експериментальних досліджень. Це і зумовлює необхідність застосування сучасних педагогічних технологій у процесі викладання освітньої компоненти «Методологія та методи наукового аналізу», однією з яких є ситуаційні завдання.

Під ситуаційним завданням доцільно розуміти завдання, які дозволяють здобувачу вищої освіти освоювати інтелектуальні операції послідовно у процесі роботи з інформацією: ознайомлення → розуміння → застосування → аналіз → синтез → оцінка.

Метою впровадження ситуаційних завдань до освітнього процесу є навчання здобувачів вищої освіти відбирати інформацію, сортувати її для вирішення поставленого завдання, виявляти ключові проблеми, шукати альтернативні шляхи вирішення та оцінювати їх, обирати оптимальне рішення та формувати програми дій тощо. Крім того, здобувачі вищої освіти в процесі розв'язування ситуаційного завдання розвивають комунікативні навички; набувають презентаційні вміння; формують інтерактивні вміння, що дозволяють ефективно взаємодіяти та приймати колективні рішення; набувають експертних умінь і навичок; навчаються самостійно відшукувати необхідні знання для вирішення ситуаційної проблеми та змінюють мотивацію до навчання.

Відмінною рисою ситуаційних завдань є виражена практична спрямованість на підставі дисциплінарних, наддисциплінарних і метадисциплінарних знань.

Розв'язання ситуаційного завдання передбачає чотири етапи:

1 етап: назва завдання – інтрига (зацікавленість навколо події, об'єкта в наслідок невизначеності та ін.);

2 етап: робота з текстами та питаннями ситуаційного завдання;

3 етап: підготовка рішення;

4 етап: підсумкова відповідь на питання та групова дискусія.

Отже, застосування ситуаційного методу є практичним засобом, який дозволяє зацікавити здобувачів вищої освіти в науковій роботі, зініціювати їх висловлювати власні думки та відстоювати свою власну позицію та розвивають уміння переконувати співбесідників.

Хіріна Ганна Олександрівна,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та соціології,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Савченко Альона Олександрівна,

викладач кафедри філософії та соціології,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В епоху розвитку інтернет-технологій багато аспектів нашого життя переносяться в мережу, тим самим прискорюючи темпи розвитку

інформаційного суспільства і долаючи географічні бар'єри. Освіта не є винятком, деякий час існує заочна форма навчання студентів, але його можливості дуже обмежені. Інтернет дає можливість їх розширити, зробити заочне навчання справді повноцінним і всебічним. Інформатизація освіти в Україні є одним із важливих механізмів, що впливають на основні напрями модернізації системи освіти. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності навчального процесу. Велика роль приділяється активним методам навчання, самостійному навчанню, програмам дистанційної освіти. На нашу думку, дослідження даної теми є актуальним й необхідним на сьогоднішній день.

Дане питання вивчали наступні вчені: В. Ю. Бикова, О. В. Василенко, П. В. Дмитренко, Т. М. Калюжною, К. Корсака, В. В. Колос, В. М. Кухаренка, Ю. А. Пасічника, П. В. Стефаненка, Б. І. Шуневича та ін.

Дистанційне навчання базується на принципі гнучкості місця, часу, темпу та траєкторії, і використовує ці переваги. Можливість впливати на деякі аспекти їхнього навчання підвищує внутрішню мотивацію студентів, тому краще дати їм можливість вибирати, які завдання виконувати (наприклад, 3 із 5 запропонованих), у якому порядку, за яким розкладом. Поступово формується самостійна відповідальність за свою освітню траєкторію, тому необхідно підвищувати самостійність у навчальному процесі.

Дистанційне навчання – це добре організоване та контрольоване самостійне навчання з використанням комп'ютерних технологій та мереж зв'язку. У світі такий вид освіти поширений давно, а в Україні він існує вже 15 років.

Одною з систем дистанційного навчання є Moodle. Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, вимовляється «Мудл») - це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке називають також системою управління навчанням (LMS), системою

управління курсами (CMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто платформою для навчання, яка надає викладачам, учням та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного. Moodle можна використовувати в навчанні школярів, студентів, при підвищенні кваліфікації, бізнес-навчанні, як в комп'ютерних класах навчального закладу, так і для самостійної роботи вдома.

Популярність дистанційної освіти на основі Інтернет-технологій з кожним роком зростає, особливо в системі вищої освіти, що пов'язано з перевагами, які надає ця форма навчання, наприклад, можливість навчатися без відриву від виробництва, економія ресурсів, часу, розширення сфери додаткової освіти тощо. Беручи до уваги світові тенденції зростання ролі дистанційної освіти, можна сказати, що цей розвиток матиме дедалі більший вплив на національні інтереси. Сучасні завдання, які ставляться перед системою освіти України, вимагають створення такої системи освіти, яка забезпечує перехід до безперервної освіти. Затримка розвитку дистанційної освіти загрожує зниженням конкурентоспроможності української освіти у світі. Система дистанційної освіти в Україні зараз лише на стадії становлення, але за умови використання світового досвіду, поєднання прогресивних технологій дистанційної освіти з найкращими технологіями та методиками класичних форм навчання вона матиме стрімкий розвиток у майбутньому. Проте широке впровадження та розвиток дистанційної освіти в Україні потребує вирішення завдань у таких сферах, як управлінське та організаційне забезпечення; матеріально-технічне та фінансове забезпечення; кадрове забезпечення потреб дистанційної освіти; методичне забезпечення з урахуванням особливостей дистанційного навчання; просування дистанційного навчання на освітньому ринку та ринку праці поєднуючи прогресивні технології дистанційної освіти з найкращими технологіями та методиками класичних форм навчання, вона матиме стрімкий розвиток у майбутньому.

Дистанційне навчання здійснюється завдяки технологіям дистанційної освіти, під якими слід розуміти технології активного спілкування викладачів і студентів за допомогою телекомунікацій та методиці індивідуальної роботи студентів з навчальним матеріалом, поданим в електронному вигляді.

Звичайно, ми не можемо узагальнити навчання в усіх вишах під час карантину та війни, але певне уявлення про це можна дати на прикладі Національного фармацевтичного університету. Під час карантину практичні заняття, семінари, лекції проходили на платформі Zoom, викладачі спілкувалися зі студентами, намагалися зробити навчання цікавим та інтерактивним. Студенти мають доступ до всіх навчальних засобів і матеріалів в електронній версії для власної роботи. Якість оцінювання була на належному рівні. Звісно, були й мінуси, як-от технічні проблеми з боку студентів і викладачів, вандалізм сторонніх осіб, публічна доступність кодів і паролів до занять, «інноваційність» такого формату навчання в НФаУ.

Разом з тим, протягом останніх місяців НФаУ проводить експеримент на платформі дистанційного навчання Pharmel для навчання студентів заочної форми навчання. Ця платформа послужила основою для навчання студентів денної та заочної форм навчання у роки війни. Хороший і корисний досвід використання цієї платформи, тому під час війни університет повністю перейшов у формат віртуального освітнього середовища, що дозволяє студентам освоювати якісний навчальний матеріал. Нові форми та методи віртуальної освіти, які кілька років тому здавалися незрілими та незручними, тепер придатні та доступні для всіх учасників освітнього процесу. Ця платформа послужила основою для навчання студентів денної та заочної форм навчання у роки війни.

Чернишенко Ольга Олександрівна,

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри фундаментальної та мовної підготовки,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Коляда Ірина Валеріївна,

викладач кафедри фундаментальної та мовної підготовки,

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

**ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНГЛІЙСЬКА МОВА ЗА
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ» У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Ми вважаємо, що створення у навчальному процесі ситуацій з комунікації, які ідентичні умовам професійної діяльності майбутніх фармацевтів є ефективним у спілкуванні англійською мовою з виконанням завдань на професійну діяльність. Таким чином, викладання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» у вищих навчальних закладах повинне будуватися саме на завданнях з комунікації, які направлені на ефективні види мовлення – говоріння та письма.

У процесі вивчення «Англійської мови за професійним спрямуванням» навчання полягає в організації групових дій, які сприяють мобілізації особистісних можливостей майбутнього фахівця. Здобувачі вищої освіти на заняттях активно спілкуються один з одним, обмінюються навчальною інформацією, розширюючи за рахунок цього власні знання, вдосконалюють комунікативні уміння і навички; між учасниками налагоджуються сприятливі взаємовідносини, які слугують умовою і засобом ефективності навчання та творчого розвитку кожного здобувача вищої освіти.

Завдяки вправам на рольове спілкування підвищується комунікативно-пізнавальна діяльність. Ділове спілкування на заняттях максимально наближено до професійної діяльності (наприклад: програйте діалог у лабораторії між

біотехнологом та замовником, у аптеці між фармацевтом та клієнтом, у лікарні між доктором та провізором).

У навчальному процесі реалізуються такі основні завдання: засвоєння здобувачами вищої освіти англійської ділової лексики; формування уміння вести бесіду англійською мовою в межах ділової фармацевтичної лексики і мовного матеріалу; розуміння оригінальних письмових і усних текстів, які відображають проблеми діяльності міжнародних фармацевтичних організацій, аптек, хімічних лабораторій. Майбутні фахівці знайомляться з особливостями національного ділового етикету, країнознавчими знаннями, необхідними для перебування у країні, мова якої вивчається. Розвиваються практичні уміння та навички, здобувачі вищої освіти складають ділові листи, ведуть ділові переговори, роблять презентації у PowerPoint, також залучаються до наукової діяльності (щорічної Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Актуальні питання створення нових лікарських засобів» (Національний фармацевтичний університет), де працюють автори).

Навчання будується за такими темами: «My Future Specialty», «Chemist's Shop», «The Chemical Laboratory», «What is Pharmacy?», «Pharmaceutical Technology, Industry and Manufacturing», «Hospital pharmacy», «Pharmacy Management and Economics», «Symptoms of diseases», «Medical insurance», «Drug Names» та ін. Вивчення кожної теми передбачає проходження трьох етапів: введення матеріалу, його закріплення і тренування у спілкуванні.

У нашому учбовому закладі здобувачі вищої освіти розвивають вміння та навички англійськомовного ділового спілкування завдяки роботі з аутентичними текстами. Отже, ми враховуємо під час відбору текстів специфіку професійної діяльності майбутніх фармацевтів, вікові та індивідуально-психологічні особливості, їхні особисті інтереси.

На кожному занятті у процесі навчання застосовуються сучасні засоби. Переглядаються записи англійськомовних передач з фармацевтичної теми для того,

щоб ознайомити здобувачів вищої освіти із «живим» діловим спілкуванням у середовищі носіїв мови. Запис прослуховується фрагментами для кращого сприйняття інформації англійською мовою, зупиняється в найбільш складних місцях по декілька разів, роз'яснюються незнайомі та складні слова і словосполучення. Після перегляду обговорюється цей запис: здобувачі вищої освіти відповідають на запитання, переказують невеликі фрагменти з запису тощо.

Таким чином, сучасне навчання потребує комплексного використання різних форм і шляхів організації педагогічного процесу у вищому навчальному закладі, і важлива роль у вирішенні цієї проблеми належить вивченню дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Ця дисципліна має широкі можливості для розвитку у майбутніх фармацевтів професійно-орієнтованих комунікативних ділових умінь і навичок, збагачує лексичний запас, необхідний для ефективного виконання професійних завдань засобами рідного та англійського ділового спілкування.

Література

1. Budanova L.G., Zhurkina S.V., Kolyada I.V. English in Pharmacy: A Guide for Pharmacy Students: the textbook for applicants for higher education. Kharkiv: NUPh, 2018. – 363 p.
2. Буданова Л.Г., Чернишенко О.О., Карасьова О.В. Методичні рекомендації з професійно-орієнтованої лексики для здобувачів вищої освіти спеціальності «Біотехнології та біоінженерія». Харків: НФаУ, 2022. – 43 с.

*Шутак Лариса Богданівна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри суспільних наук та українознавства,
Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці*

ПРАКТИКА «ВІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ» НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Вивчення української мови як іноземної у вищих медичних навчальних закладах України включає кілька основних етапів, зокрема оволодіння українською мовою як засобом спілкування в Україні (в усній і писемній формах); опанування професійною лексикою; вивчення мови як засобу міжкультурної комунікації; надання достатньої уваги засвоєнню офіційного (ділового) мовлення.

У зв'язку з цим студенти – іноземні громадяни повинні уміти повідомити, пояснити, схвалити чи засудити, довести що-небудь засобами української мови, достатньо швидко фіксувати (записувати) свої висловлення та висловлення інших, виписувати з прочитаного, складати план та тези виступу, написати листа тощо; швидко читати про себе і вголос, вільно розуміти автентичне мовлення, навіть бути за перекладача у побутовій ситуації.

Методика вивчення української мови як іноземної має базуватися не лише на сучасних дослідженнях у галузі мовознавства, але й використовувати новітні педагогічні й психологічні методики. Обираючи підходи щодо опанування українською мовою як іноземною, зокрема у медичному вищому навчальному закладі, де мова є непрофільним, а нерідко ще й факультативним навчальним предметом, психолого-педагогічний аспект набуває неабиякої ваги. У процесі формування комунікативних умінь щодо вивчення

української мови студентами – іноземними громадянами найбільш дієвою та ефективною можна вважати таку організацію навчання, яка забезпечувала б залучення студентів до комунікативної діяльності.

Саме тому вже на перших практичних заняття варто використовувати практику *вільної комунікації*, тобто висловлення власних думок, пропозицій, суджень, пояснень, запитань у незапланованих ситуаціях. Викладач може починати заняття із запитань, які безпосередньо стосуються життя студентів: „*Як ваші справи? Що ви робили вчора? Як ви провели вихідні? Який фільм ви переглядали вчора?*”

Для активізації раніше вивченої лексики та розвитку креативних здібностей на початку заняття рекомендується виконувати нетрадиційні вправи: *асоціограми, навчальні картки, ланцюжкові ігри, міні-кросворди, вправи на зразок питання – відповідь* тощо.

Подальшою формою розвитку комунікативних навичок є короткі діалоги, які базуються на мовних моделях, але містять власні судження студентів. Дуже часто ці вправи вимагають *роботи у парах*, під час якої студенти-іноземці спілкуються між собою українською мовою. Важливо звернути увагу на те, щоб партнери у діалогах змінювалися.

Ще одним видом комунікативних вправ є *рольова гра*, яка використовується для відображення побутових ситуацій, як-от: дорожня пригода, покупка, планування вільного часу тощо. До рольової гри належить також посилене використання стимуляції. Для цього студенти розподіляються на групи за інтересами та визначаються функції учасників. Спільним для цих вправ є те, що вони повинні *розвивати креативні здібності студентів*, активізувати їх фантазію та акторський потенціал, який прихований майже в кожній людині.

Ефективність процесу формування комунікативних умінь та навичок також може забезпечуватись також через залучення студентів до діяльності,

яка максимально моделює навчальний процес і створює умови для професійно орієнтованого спілкування. У вирішенні таких проблем доцільно було б запроваджувати елементи *ситуативного мовлення* та *комунікативні блоки*. Коли йдеться про оволодіння професійною термінологією, цей процес може відбуватися на основі прикладів *мовленнєвих ситуацій, діалогів та полілогів, інтерактивних методів навчання*. Щодо мовленнєвої ситуації, то необхідною умовою є той факт, що вона має бути якнайповніше *наближена до умов природного спілкування* і стимулювати студента до мовленнєвої діяльності. Доцільним є створення комунікативних ситуацій у формі діалогу, оскільки саме він передбачає природне та повне використання аудіо- та мовленнєвих умінь. При цьому діалоги можуть бути різної *тематики*, зокрема розмова між *лікарем і пацієнтом* у лікарні; розмова між *лікарем і родичами пацієнта*; розмова між *аптекарем і покупцем* у аптеці; розмова між *продавцем і покупцем* у магазині; розмова *касира і клієнта* тощо. При такій формі роботи студент-іноземець вчиться висловлювати свої думки, судження з приводу різних життєвих ситуацій, отримувати необхідну інформацію. Добре і вміло організована бесіда чи дискусія допоможе студентові-іноземцю засвоїти новий медичний термін, лексичний вираз чи мовне кліше.

Отже, за допомогою перелічених видів роботи відбуватиметься найбільш активне засвоєння загальноповживаної лексики, термінології та професійної лексики студентами – іноземними громадянами, які навчаються у вищих медичних закладах.

Яручик Віктор Павлович,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Попри те, що польська та українська мови мають спільний праслов'янський родовід, слід по-особливому ставитися до перекладів між обома мовами. Не дивуймося, що в сучасній мові лишилося багато спільних рис на лексичному, граматичному, орфографічному рівнях. Нас цікавить подібність та відмінність саме останнього, фразеологічного рівня.

Мусимо розпочати з визначення самого терміну «фразеологія» та «фразеологізм». Найчастіше в науковій літературі натрапляємо на генезу самого терміну. Походить від грецьких слів *phrasis* – вираження, *logos* – вчення. Фразеологія є одним із розділів мовознавчої науки, в якому вивчаються неподільні лексичні поєднання слів. Часто у науці фразеологією називають ще й сукупність властивих мові усталених зворотів і висловів.

Термін «фразеологізм» – це одиниця фразеологічної системи, а ще – «семантично пов'язане сполучення слів, яке, на відміну від подібних до нього за формою синтаксичних структур (висловів або речень), не виникає в процесі мовлення відповідно до загальних граматичних і значеннєвих закономірностей поєднання лексем, а відтворюється у вигляді усталеної, неподільної, цілісної конструкції» [3]. Часто фразеологізми називають «крилатим виразом чи сполученням слів». Фразеологізми характеризуються стійкістю граматичних категорій. Слова, що належать до фразеологізмів, мають переносне значення і зміст можемо зрозуміти з контексту. Фразеологізми, як правило, виражені сполученням кількох слів, що характеризується повторюваністю одного і того ж самого компонентного складу.

При перекладі з польської мови на українську фразеологізмів слід пам'ятати, що цього не можна робити безпосередньо, а також шляхом перекладу структурних його частин.

Маємо багато фразеологічних виразів, складником яких є слово «душа». Кожен має різні значення під час перекладів на українську мову. Іменник «душа» в польському фразеологічному звороті «*czego dusza zapagnie*» має значення «мати все, що тільки запрагне душа». Український

фразеологізм з лексемою «душа» найбільш близьким до попереднього видається «припадати до душі», тобто коли щось подобається. Проте більш точним вираженням цього українського фразеологізму є «przypadło do gustu». Бачимо, що тут втрачено слово «*duś*», зате значення є значно ближчим, аніж у наведеному вище випадку. Звичайно, що всі ці фразеологічні звороти можуть вживатися у різних контекстах і, в залежності від цього, набувати ще інших лексичних забарвлень.

На такі зміни у лексичних значеннях обох мов (української та польської) мали вплив і тривалий розвиток обох суспільств, і культурні зміни, і впливи інших мовних одиниць, літературні здобутки обох народів.

Цікавим є польськомовний фразеологізм «*dostać szarą gęś*» («одержати сірого гусака»). Це означало відмову вийти заміж. Аби зрозуміти подібного типу вислів, слід добре знати польську літературу та культуру. Українськомовним відповідником є «дати гарбуза», тобто відмовити сватам.

Польський фразеологізм «*budować zamki na lodzie*», що в дослівному перекладі звучав би як «будувати замки на льоду» не викликає в українців жодних емоцій. Українським відповідником міг би бути фразеологічний зворот «будувати повітряні замки». В обох випадках ідеться про нездійсненні, відірвані та далекі від реального життя плани, мрія про щось важкодосяжне або те, що не має обґрунтування.

Певні елементи звороту мають подібність, хоча в контексті слід сприймати інше вираження, коли йдеться про польське словосполучення «*z pierwszej ręki*» (дослівний переклад «з першої руки» може надати хибне уявлення, що йдеться про товар, який був у використанні лише в одного господаря). Насправді вислів слід перекладати як «з перших вуст». Тут ідеться про інформацію, почуту від безпосередніх учасників пригоди. Цікаво, що у польській мові дуже рідко використовується практично однаковий фразеологізм до україномовного «*z pierwszych ust*», проте його вживання малопоширене і малознане. Тому часто значення є подібне пори те, що часто один із компонентів лексично має інше значення.

Цікавим є інший приклад коли польськомовному фразеологічному звороті «wtykać nos w nie swoje sprawy», який слід розуміти як займатися непотрібними справами, відповідає україномовний відповідник «лізти в чужий город».

Попри невідповідність лексичних і граматичних форм ми не можемо зробити висновку, що усі фразеологізми є різними і в кожній з мов слід шукати інших зворотів, уникаючи мовних кальк під час перекладу. Адже існує чимало зворотів, які слід перекладати дослівно. До таких можемо віднести наступні ідіоми з однаковим лексичним складом: «nie mieć wszystkich w domu» – «не мати усіх вдома», «szukać wczorajszego dnia» – «шукати вчорашній день», «grać pierwsze skrzypce» – «грати першу скрипку», «kupować kota w worku» – «купувати kota в мішку».

Отже, хоч і визначення «фразеології» та «фразеологізмів» в обох мовах є подібними, проте самі мовні одиниці часто бувають різними. Під час перекладу фразеологізмів із польської мови на українську, а також навпаки, слід уникати калькування. При порівнянні конкретних форм ми можемо спостерігати подібність, коли йдеться про значення і переклад фразеологізмів, однак помічаємо різницю в їх лексичному складі.

Література

1. Kłosińska A. Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami / A. Kłosińska, E. Sobol, A. Stankiewicz. Warszawa : PWN, 2005. 852 s.
2. Współczesny język polski / pod. red. J. Bartmińskiego. Lublin, 2001. S. 315-321.
3. Фразеологізм // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2. С. 546.

Тарасюк Тетяна Миколаївна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри історії та культури української мови,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

**ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE У ВИКЛАДАННІ
ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ «ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ
ВИКЛАДАЧА-ФІЛОЛОГА» ТА «ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ
УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА»**

Сучасні умови освітнього процесу диктують нові вимоги до організації науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей. Як і завжди, важливою залишається повноцінна організація навчання в тісному взаємозв'язку викладача зі студентом, хоча реалізація такого підходу потребує вирішення питання створення безпечного освітнього середовища. Згідно зі статтею 1 Закону України «Про освіту», «безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди,...» [2], а отже, перед суб'єктами освітньої діяльності постає завдання добору оптимальних ресурсів для його реалізації. Одним із таких є навчальна платформа Moodle. Завдяки широкому функціоналу та відкритому доступу вона забезпечує великий спектр можливостей як для викладача, так і для студента, а тому вибір цієї платформи з-поміж інших, наприклад, Google Classroom та Office 365, які зазвичай вимагають корпоративного доступу чи придбання ліцензій, – очевидний.

Викладання освітніх компонент «Професійна майстерність викладача-філолога» та «Професійна майстерність учителя-словесника» на другому (магістерському) рівні вищої освіти підготовки здобувачів освіти за спеціальностями 035 Філологія та 014 Середня освіта (Українська мова і література) уможливує реалізацію трудових функцій, передбачених Професійним стандартом на групу професій «Викладач закладів вищої

освіти» [4] та Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [3], а також отримання результатів навчання відповідно до Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки для другого (магістерського) рівня вищої освіти [5].

Навчальна платформа Moodle дозволяє в одному місці сконцентрувати увесь потрібний для освітнього процесу матеріал. Структура обох названих освітніх компонент ідентична, дещо різниться лише змістове наповнення окремих частин. Розглянемо детальніше кожен із них. Перша частина – інформація про курс / освітню компоненту (рис. 1) – містить покликання на електронний розклад, програму навчальної дисципліни, силабус та опитування здобувачів освіти на початку й після вивчення курсу. Зауважмо, початкове опитування викладач проводить перед першим аудиторним заняттям зі студентами, прикінцеве – після іспиту, яким закінчується вивчення освітньої компоненти.

Інформація про курс

 Розклад занять

 Програма навчальної дисципліни

 Силабус, або Правила гри на старті

Розпочати вивчення дисципліни "Професійна майстерність викладача-філолога" пропоную зі встановлення правил, дотримання яких уможливить партнерський підхід у навчальній комунікації усіх осіб освітнього процесу протягом семестру, а також дозволить залишити добрий післясмак для подальших позааудиторних взаємин.

 Опитування перед початком вивчення дисципліни

 Опитування після вивчення дисципліни

Рис. 1. Фрагмент першої частини освітньої компоненти

Друга частина – література для вивчення курсу – охоплює наукові та навчально-методичні джерела, опанування яких рекомендоване викладачем в навчальній програмі та силабусі освітньої компоненти.

Третя частина – нормативно-правова база – знайомить здобувачів освіти з законодавством України про освіту, професійним стандартом, стандартами вищої освіти та нормативними документами, які регулюють освітній процес у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (детальніше див. рис. 2).

Нормативно-правова база

- Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII)
- Закон України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII)
- Про затвердження професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти"
- Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 Філологія
- Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 Філологія
- Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки
- КОНЦЕПЦІЯ розвитку педагогічної освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 1.07.2018 № 776
- ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки
- РЕКОМЕНДАЦІЇ з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін у закладах вищої освіти
- ВИМОГИ до оформлення навчальних видань внутрішнього використання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки
- ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки
- Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти
- ПОЛОЖЕННЯ про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

Рис. 2. Фрагмент третьої частини освітньої компоненти

Четверта частина (рис. 3) дозволяє магістрантам скористатися опорними конспектами лекцій, а також додатковими матеріалами, якщо такі передбачені, до лекційного курсу. Для зручності розміщено й покликання на відеолекцію в Zoom, якщо цього вимагає формат змішаного чи віддаленого навчання.

Лекції

 Відеолекція в Zoom

Ідентифікатор конференції: 975 9430 5875
Код доступу: 2rjTDQ

 Лекція 1 тема 1

Освіта в сучасному часопросторі: тенденції, виклики, реалії.

 Лекція 2 тема 2

Курс «Професійна майстерність учителя-словесника» в системі підготовки магістра

 Лекція 3 тема 3

Нормативно-правові основи професійної діяльності вчителя закладу загальної середньої освіти

 Матеріали до лекції 3

Рис. 3. Фрагмент четвертої частини освітньої компоненти

П'ята частина (рис. 4) містить деталізацію завдань для самостійної підготовки студентів до практичних занять та уможлиблює зворотній зв'язок із викладачем, якщо здобувач освіти через вагомні причини не зміг бути на таких заняттях.

Практичні заняття

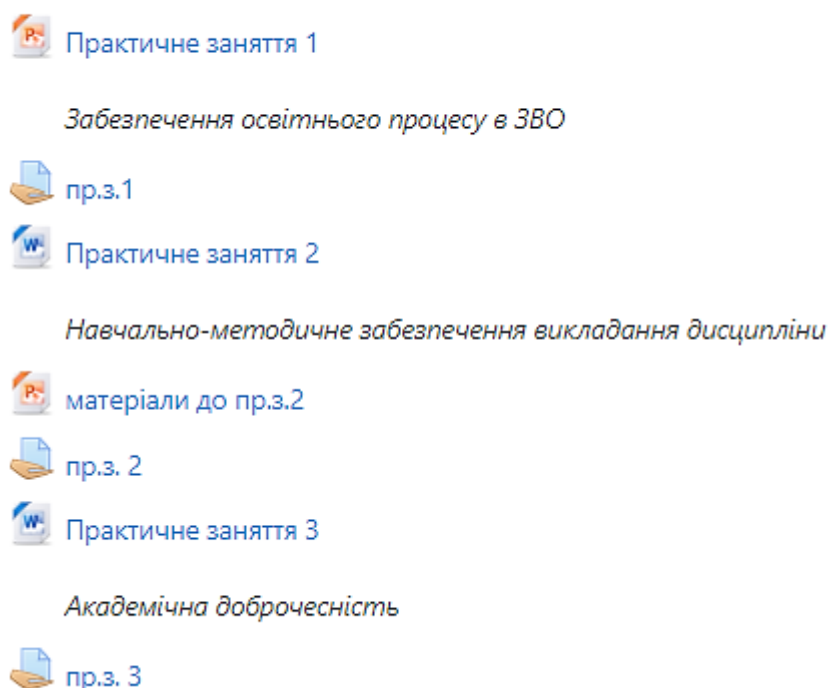

Рис. 4. Фрагмент п'ятої частини освітньої компоненти

У шостій частині під мотиваційною назвою «Спробуйте це!» рекомендовано велику кількість цікавих та потрібних для фахової підготовки майбутніх магістрів ресурсів у форматі неформальної чи інформальної освіти. Така форма співпраці набуває все більшої популярності в студентів, оскільки дозволяє їм урізноманітнити освітній процес та спробувати свої сили в іншому, відмінному від основного, форматі навчання. Водночас викладач відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» [1] має всі підстави визнати результати набутих компетентностей здобувачів освіти шляхом перезарахування кредитів та результатів навчання. У цій же частині розміщені методичні рекомендації для самостійної роботи студентів.

Сьома частина освітніх компонент знайомить здобувачів освіти із процедурою та змістовим наповненням проміжного й підсумкового контролю.

Завершує структуру обох освітніх компонент блок матеріалів для студентів заочної форми здобуття освіти, який містить обмежену кількість лекцій та практичних занять. Оскільки навчальними планами спеціальностей 035 Філологія та 014 Середня освіта (Українська мова і література) передбачена менша кількість аудиторних годин для цієї категорії магістрантів, то останні завжди можуть скористатися навчально-методичними напрацюваннями для денної форми.

Як бачимо, платформа Moodle – той ресурс, який в сучасних нелегких умовах освітнього процесу дозволяє належними чином оптимізувати співпрацю науково-педагогічного працівника й здобувачів освіти при вивченні освітніх компонент «Професійна майстерність викладача-філолога» та «Професійна майстерність учителя-словесника» на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. URL: <https://cutt.ly/e0x0Tb0>
2. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
4. Про затвердження професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.03.2021 № 610. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf

5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 №871. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИШАХ**

15 грудня 2022 року

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
Національний фармацевтичний університет
м. Харків

Відповідальний за випуск – Коваленко Зоя Іванівна